John Carter Brown
Library
Brown University

TRACTAET

tegens

Pays / Treves / en Onderhandelinge met den Koningh VAN SPAIGNIEN.

Waer inne meeſt alles, wat ten propooſte van dien bygebracht kan werden, verhandelt wert.

Ezechiel. 13. Verſ. 9.

Ende mijn Handt ſal komen over de Propheten die daer leugenen propheteren, ſy en ſullen in de verſamelinghe mijns Volcx niet zijn, ende in de ghetalle des Huys Iſraels geſchreven worden, noch in't landt Iſraels komen, ende ghy ſult gewaer worden dat ick de Heere ben, daerom dat ſy mijn Volck verleyden, ende ſeggen, vrede ſoo doch daer geen vrede en is.

IN 'S GRAVEN-HAGE,
By Aert Meuris, Boeckverkooper in de Papeſtraet in den Bybel/ Anno 1629.

Tot alle trouwe Patriotten.

EErwaerdige ende beminde Leſer, Dewijle dattet een ygelijck hier te Lande vry ſtaet, van den Staet ende Gelegentheyt des Lants vrymoedelijck te diſcoureren, voornamentlijck ſoo hy yet weet of heeft, dat tot dienſte en welvaert van dien is ſtreckende, ofte dat ten minſte ſijn voornemen ende meeninge niet anders en zy, dan de Algemeene welvaert ende proſperiteyt van't Vaderlandt te bevorderen, Soo heeft mijn derhalven goet gedacht een uyr twee ofte drie met u te diſcoureren, ende dat, op't ſtuck van *Pays*, *Oorloge*, *Treves*, *ende Communicatie met den Koningh van Spaignien*, vier ſaecken daer al de Werrelt tegenwoordigh den mondt vol van heeft, waer over ſoo veel Boecken geſchreven, ſoo veel Liedekens en Gedichten geſongen, ſoo veel Avijſen gehoort, ſoo veel Raden gehouden, ſoo veel tijt verſleten, ende ſoo veel woorden den hals gebroken zijn. Ick ſal mijn propooſt ſoo kort maecken als ick kan, ende meer trachten om bondige Redenen by te brengen dat cierlijcke en opgepronckte woorden, ende dien volghens mijn Diſcours in vier ſtucken af deelen. In het *Eerſte* ſal ick met goede redenen bewijſen, dat wy met den Vyandt in geen Communicatie van Vrede of Treves en behooren te treden. In het *Tweede* ſal ick betoonen dat wy met den Koningh van Spaignien geen Vrede konnen, noch mogen maken. In't *Derde* ſal ick aenwijſen dat wy geenſints Treves met den Vyandt behooren op te rechten, jae datſe den Landen ſeer ſchadelijck en ſchandelijck ſal zijn. Ende in het *Vierde* ſal ick met goede redenen betoonen, dat wy in d'Oorloge met den Koningh van Spaignien dienen te continueren. Ick bidde dat ghy doch vlijtigh wilt acht ſlaen op't gene dat ick ſegge, ende ſoo verde als ick u met de waerheyt overtuyge, dat ghy dan alle uwe Raetſlagen en Actien daer nae wilt dirigeren en ſtieren. *Vaert wel.*

Eerſte

Eerſte Deel.

Waer inne met goede ende bondige redenen beweſen wort, dat wy met den Vyand in geen Communicatie van Vrede of Treves en behooren te treden.

MEn diſputeert hupden ten dage / ofmen met den Vpant in Communicatie ſal treden of niet: ende die ſulcx gaerne ſagen / ſeggen tot bevorderinghe van dien / 'tis quaet datmen niet hoozen mach/ wat kan't ſchaden dat wp hem hoozen ſpzeecken: ofte/ Men hoozt wel een Hond blaffen/ſoo mach-men ook wel een Koning hoozen. Ondertuſſchen ſoo en bedencken ſp niet op wat ſchadelijcke gronden dat ſulcx gefondeert/ende wat valſche pzactijcken daer mede gemengt zijn: het ware beter nae mijn verſtandt/ datſe alle Onderhandelingen met den Vpandt botteliick af ſlocgen/ haer oozen daer vooz ſtop-ten / ende in plaetſe van dien pet pzactiſeerde/ maeckte of deden/ waer by de Waerheyt bewaert/ons Vzpheyt behouden/ ende die beyde in ſpijt van alle haer Vpanden noch meer uytghebzeydt mochte wozden: Want om veel ende gewichtige redenen behooz-de wp met den Vpandt in geen communicatie van Vzede of Tre-ves te komen/ de welcke ick verbolgende ſal verhalen.

Eerſtelijck. **Soo is het ſeecker: Alhoewel dat van wegen den Koningh van Spaignien/ veel geſtoft ende hoogh op gegeven wozt/** Dat hy een Vrede-lievende Vorſt is: Nae vrede haeckende: De Oorlogh moede: Iae ganſch genegen tot Vrede: Ende dien volgens dat hy om daer toe te geraecken, met ons in Communicatie begeert te tre-den, met volmondige verſeeckeringe ons alle contentement te ſullen geven. **In allen ſchijn als of den Koningh van Spaignien ons niet onredelijck ſal vooz-leggen / ons niet benemen dat wp dooz de Wapenen verkregen ende met ons bloedt gewonnen hebben/ oock dat wp met Godes hulpe wel bewaren en defenderen kon-nen/ iae in allen ſchijn (ſeghick) gelijck als of hy tot onſer ge-ruſtigheyt / noch vzp veel van't ſijne ſal afſtaen ende ons geben.**

Soo wort nochtans geheel contrarie bevonden alsmen daer nae tot de Handelinge komt: Namentlijck dat al het schoon voorgeven des Koninghs valsch ende gelogen is / ende maer enckele gedichtsels ende uytstroysels zijn om ons te bedriegen: Hier van hebben wy levendige exempelen: Want in't Jaer vier-en-tseventigh wiert van wegen den Koningh van Spaignien in maniere voorschreven gesproken / waer op de Vrede-handelinge tusschen den Heere van Champigni / van wegen den Koningh ende den grooten Commandeur van Castilien / ende den Heere van S. Aldegonde van wegen de Heere Prince van Oranjen / ende de Staten van Hollandt / en Zeelandt is begonnen: Ende wiert daer bevonden / dat in't ghemoedt des Koninghs noch Commandeurs geensints te brengen was (van de Souvereiniteyt der Landen en was doen geen questie) eenige moderatie ofte conditien die strockende waren tot oorre in de saecke van de Evangelische Religie / ende de welstandt der Landen: Daer alreede over de hondert duysent Menschen ter saecke van dien waren omgebracht / ende 't Landt noch vol Evangelische Menschen / behalven dat die van Hollandt en Zeelandt wel vijftigh stercke Plaetsen in handen hadden / die lijf en leven daer by wilde op-setten: Ende die den Koningh in veel Jaren niet en sagh te winnen / ick late staen alle andere swarigheden die hy daer inne hadde te verwachten / waer over oock die Handelinghe is afgebroken.

Eerste bewijs.

Tweede bewys.

Daer na in't Jaer vijf-en-tseventig / quam Doctor Elbertus Leoninus oock by den Prince van Oranjen / voor-gevende dat nu den grooten Commandeur volkomen bevel gekregen hadde / om alles te mogen appaiseren en vergelijcken / ende een goede vaste Vrede tot nut en oorboir voor dese Landen strockende te maecken: Ende dat met gelijcke voorgevinge en protestatie upt den naem des Koninghs van Spaignien / als hier vooren is verhaelt: Versoeckende dat sijn Excel. van sijnder zijde beneffens de Staten van Hollandt / Zeelandt / ende die van hare geassosieerde haer daer toe oock soude laten geseggen: Waer op de Vrede-handelinge tot Breda is aengegaen / selfs mede voor Intercessie van de alderdoorluchtighste Keyser Maximiliaen / die tot dien eynde afgevaerdigt hadde den Heer Grave van Swartsenborgh. By een komende / wiert van de Commissarisen des Koninghs veel van sijne goedertierenthey t tot sijn Ondersaten gesproken / ende Acte getoont van dat sijn Majesteyt wesende geinformeert van de Schaden, Overlasten, Distructien, Desolatien, Ellenden, en Calamiteyten die de Nederlanden geleden hadden, ende willende en begeerende als een goet Vader en goedertieren Prince betaemt, alle dingen weder stellen in ruste en vrede ter eeren Gods ende 't gemeene welvaren sijnder Ondersaten, te vrede zijnde met sijn medelijcke, lieflijcke, en Vaderlicke oogen aen te sien d'aflictie der selver

sijnder

sijnder Onderſaten van deſe Landen, nu gereſolveert was remedie te ſtellen als nae redenen, billickheyt ende gelegentheyt van de ſaecke ſoude behooren. Wel waren dat niet geſuyckerde woorden? Hoe kondemen lieffelijcker van den Koningh ſpreecken? Soudemen uyt de ſelve niet vaſtelijck beſloten hebben / dat den Koningh van Spaignien metter daet ſulcx ſoude doen blijcken hebben? Dat hy ons pets onredelijck ſoude voor-gelept hebben? Dat hy ons pet benemen wilde van't geene wy alreede beſaten? Jae dat hy van't ſijne tot onſer geruſthept ons niet veel ſoude toe-gegeven hebben? Maer was het ſoo als ſijn Dienaers voorgaven/ ende gelijck alſmen de geruchte daer van 'theele Landt door geſtroyt hadde? Neen voorwaer / maer heel contrarie: Want in plaetſe van dien ſoo wiert in de handelinge getreden zijnde / onder andere inpertinentien van wegen den Koningh van Spaignien geeyſt/ datmen hem ſoude reſtitueren ende over-leveren de voorſz. Landen/ Steden/ Kaſteelen/ en Sterckten/ mitſgaders alle Schepen / Artellerije ende alle andere dingen hoedanigh die mochten weſen / die wy van ſijn Majeſteyt genomen hadden: Dat oock alle de geconfiſqueerde Geeſtelijcke goederen gereſtitueert ſoude werden: Dat de Paepſche Religie over al weder gereſtitueert/ ende alleen gemaintineert ſoude werden: Ende dat alle die gene die voortaen niet Catholijck en ſoude willen leven/ toegelaten ſoude werden/ ten hoogſten ende voor die reys alleen/ dat die ſelfde vertrecken ſouden uyt de voorſchreven Landen/ ende al hun goederen verkoopen binnen ſeecker tijt daer toe te ſtellen / ſonder dat ſy gedurende de ſelve tijt niet en ſoude mogen doen eenige exercitie van heur Religie / Jae daer wiert van wegen den Koningh openlijck geſeyt/ dat ſijn Majeſteyt niet van meeninge was yet in't minſte toe te geven / dat contrarie van dien ſoude weſen / oock niet een lota van de ſelve te willen wijcken. Ende als de voorſeyde Heer Grave van Swartſenborgh / twee maenden ſtilſtandt van wapenen verſocht / ſoo en wilde den groot Commandeur die niet conſenteren / ten zy dat die van Hollandt en Zeelandt interim ſoude ſupercederen van de exercitie van de Religie / jae dat de Dienaers van dien / ofte die de ſelve bediende uyt het Landt ſoude vertrecken. Wel wat dunckt u hier van? Quam dit met de uytgeſtroyde geruchten en voorgenoemde proteſtatie des Koninghs van Spaignien niet fray over een? Konde den Koning van Spaignien wel yet meer geeyſt hebben / hadde hy heel Hollandt en Zeelandt tot op de laetſte plaets geconqueſteert gehadt / ofte haer ſoo benaut datſe van ſelfs voor ſijn voeten als deſperaet in haer ſaecken haer hadden neder geworpen/ ende om genade gebeden? Daeromme is hier uyt met handen te taſten/ dat al het ſchoon voorgeven des Koninghs van Spaignien valſch en gelogen is / ende dat hy niets minder in't ſinne heeft te preſteren alſmen tot de hande-

linge komt/ dan dat hy in't beginsel voor-gegeven / ende onder de Gemeente door sijn Creaturen doen stroyen heeft.

Derde bewys. 't Selfde is ock voorgevallen / in de eerste ende tweede handelinge van Vrede met Don Johan van Oostenrijck / tot Gouverneur aengenomen zijnde hier in Nederlandt.

Vierde bewys. Ock mede met den Baron van Selles / die van wegen den Koningh van Spaignien afgesonden was aen de Heeren Staten van de gesamentlijcke Nederlanden / aenbiedende 't sijnder eerste aenkomste veel schoone presentatien/ ende het onderhouden van de Pacificatie van Gent/ ende daer nae sprack hy heel contrarie.

Vyfde bewys. 't Selfde is mede gebeurt in de solemnele Communicatie ende Onderhandelinge van Vrede gehouden binnen de Stadt Leuven: Al waer den Koningh van Spaignien in't eerste/ (gelijckmen ock over al hadde uytgestroyt) hem heel vreedsaem ende accommodabel hielt / maer alst op een toegrijpen quam / soo en wilde hy het alderminste redres en accommodatie in't stuck van Religie niet lijden.

Seste bewys. Item/ in de groote ende seer solemnele handelinge van Pays/ tot Ceulen ist 't selfde gebeurt: In't eerste gasmen geweldig op/ Men beloofde veel/ ja goude Bergen gelijckmen sept/ maer in de handelinge songhmen den ouden sangh.

Sevende bewys. Dit sagmen ock in de particuliere handelinge van Gent ende Brugge / in de welcke de Ministers des Koninghs van Spaignien / in't beginsel schoone voorslagen / selfs in't stuck van de Religie deden: Maer alsmen in de handelinge gekomen was/ so en lieten sy niet toe datmen van de Religie eens soude spreken.

Achtste bewys. Desgelijcx als de Vrede tusschen Spaignien en Vranckrijck gesloten was / soo ist gebeurt dat den Cardinael Albertus sont om Daniel vander Meulen die tot Leyden woonden / ende hielt de selve voor/gelijck ock dede drie voornaemste Raetsheeren tot Brussel / Hoe dat den Koningh van Spaignien in alle maniere nu wilde Vrede maecken, by wat middel het ock mochte wesen, ende daer toe soodanige verseeckeringe doen, datmen wel soude behooren te vreden te wesen, Men soude de Vereenighde Nederlanden toelaten haer Religie ende Regieringe, ende van't minste tot het meeste alle contentement doen, Datmen mede alle de Regierders der Vereenighde Landen soude in haer Ampten ende Bedieninge laten, ende belofte doen, selve haer Kinderen nae haer doodt daer in te stellen. **Maer hoe oprechtelijck dit gemeent wiert / kanmen sien in de Instructie des voorseyde Cardinaels / by den Koningh van Spaignien ontrent der selver tijt hem gegeven op't maecken van de Vrede met Vranckrijck: Daer inne hem wel scherpelijck belast was / datmen in de selfde Paysshandel sijn Rebellen (meenende ons daer mede) niet en soude begrijpen/ dan met conditie/ dat allomme aengenomen soude worden de Catholijcke Roomsche Religie / ende de Souvereinitept ende Hooghept van den Koningh/**

Koningh / ende weder ingestelt de oude ende verdreven Offi-
tiers: Sloot dit niet met malkanderen? Ofte quam dit met het
voorgaende seggen ende protesteren niet fray over een? Negen-
Suiker heeftmen ook gesien in de handelinge van den voorle- ste bewys.
den Trebes / diemen van wegen den Koningh van Spaignien
ende Eertz-Hertogh Albertus soo veel Jaren te voren door
verscheyde personen / jae selfs den Keyser van Duytschlandt
ende andere groote Potentaten hadde doen soliciteren / met spe-
ciale voorgevinge/ Dat den Koning ende de voorseyde Eertz-Hertog
ganich genegen waren tot den Vrede, ende om de bloedige Oorloge ter
neder te leggen, oock de Landen in ruste te brengen: Ende dat op so bil-
licke conditie, dat de Landē daer-van soude hebben contentement: Dat-
men oock vande Religie niet en soude spreken, ende dat elck behouden
soude dat hy besat; Iae dat de Staten maer soude eyschen 'tgene sy van
hem tot hunder verseeckeringe soude begeeren: Datmen haer doen sou-
de alle voldoeninge. Dit waren immers ook vriendelijcke ende
lieffelijcke woorden / Maer accordeerde de daedt daer mede doe-
men in de Onderhandelinge was getreden? in't minste niet.
Jae geheel ende regel-recht t'contrarie: Want des Koninghs
Comissarisen alle Beloften ende Protestatien vergeten hebben-
de/eysten dat wy soude afstandt doen van de Oost ende West-In-
dische vaerten/datmen alomme door dese Nederlanden de Paep-
sche Religie wederom soude oprechten / ende datmen haer veel
principale Steden ende Plaetsen soude restitueren/ met meer an-
dere onbehoorlijcke dingen. Thiende
Ende wanneer wy gaen in Vranckrijck/ Engelandt/ Italien bewys.
ende andere Landen / die mede met den Koningh van Spai-
gnien d'een of d'ander tijt in Oorloge zijn geweest / ende daer
vernemen wat haer van dese Spaensche streecken bejegent is/
soo sullen sy ons heele Bybels by manieren van spreecken daer
van vertellen.
Wt alle 'tweleke men klaerlijck siet / dat al het schoon voorge-
ven des Koninghs van Spaignien enckel valscheyt ende leugen
is/ nergens anders toe sterckende dan om ons te bedriegen / ge-
lijck wy dat by den Vogelvanger aerdigh konnen sien.
Ick gae hier voor-by de over-groote leugenen diemen ghe-
meenlijck dan ook onder't gemeene Volck stroyt/ als den Vyant
ons gaerne tot een Tractaet soude brengen / om 'tselve in stilte
te krijgen ende begeerigh te maecken de handelinge te bevorde-
ren/ die soo grof en groot zijn/ ende soo vreemt van de waerheyt/
datmen met recht wel mach seggen datter niet een enckel woordt
waer aen en is / ende alsmen vraeght wie heeft u sulcx geseyt?
Of waer hebt ghy sulcx gehoort? Ende datmen daer nae gaet
inquireren/ soo is de Man op't Kerckhof/ ende niemandt te vin-
den / ende in de handelinge weetmen van geen dingen minder
te spreecken.

Ten twee-

Noch vijfderley bedrogh.

Ten tweeden. **Staet te considereren: Dat de Solicitanten om met den Vyandt in Communicatie of Handelinge te komen / gemeenlijck voorgeven:** Dat sijn Majesteyt van Spaignien volkomen commissie aen sijn Raden, Commandeurs of Stadthouders in Brabandt heeft gegeven, ofte dat die of die (**die dan genoemt wort**) met ample Commissie komen sal om met ons te handelen. **In alle schijn gelijck of den Koningh van Spaignien / 'tstuck van de Handelinge ofte de questie van d'Oorloge / volkomentlijck in haer handen hadde gestelt: Omme daer in te doen of handelen / gelijck sprieden sullen verstaen te behooren/ ofte te wege sullen konnen brengen/ hem haer oordeel genoeghsaem onderwerpende: Ende gebruyckmen dese loose / listige en valsche streecken noch daer by/** Datmen alsulcke luyden ons nomineert die hier te Lande niet heel onaengenaem zijn en van groot vermogen. **Ende** datmen divulgeert dat die selve persoonen enckel Vrede begeeren, ende den Koning van Spaignien genoegsaem 'twoordt daer van afgebedelt of afgeparst hebben: **Al om ons daer mede aen de Onderhandelinge te krijgen: Eñ alsmen daer toe verstaet soo vintmen heel contrarie / jae die persoonen soo geconditioneert / datse van haer selven niets en konnen beslupten of accorderen/ ende dat alle Propositien en Voorslagen eerst nae Brussel/ ende van daer na Spaignien gesonden moeten werden/ om daer op te mogen beslupten/ Ende dat die persoonen in haer hert gevalueerde Spaigniaerts zijn / stimmer als eenige van des Koninghs Raedt/ jae doodt geswooren vyanden van de Nederlantsche Vryheyt/ Privilegien/ Wetten/ Statupten/ende Costume van dien / ende die niet anders trachten dan den Koningh dienst'te doen om haer selven groot te maecken / selfs al waert met haer eygen Vaderlandt te verraden / of alle ondienst te doen. Dit heeftmen bevonden in de handelinge tot Breda/ Leuven/ Marche in Famine/ Brussel/ Hage ende andere Plaetsen/ So datmen van alsulcke Commissarisen niet anders en mach voordeelen / dan datse maer alleen sullen komen om ons de Pols te tasten of de Tongh te schrappen. Ende worden dese derde Spaensche streecken / by dese Commissarisen noch oock ghebruyckt om ons te bedriegen / daer ons wel op staet te letten/** Dat sy veel cierlicke en opgepronckte woorden gebruycken, **Ende** veel en groote beloften doen, daerse geen last van hebben, noch macht de selve te presteren, ende naemaels stoutelick lochenen, **gelijck dat upt de proceduren met die van Gent klaerlijck is te sien: Want eerst wiert aen haer gesonden de Heer van Manuy/ diemen dede gebruycken den naem van de Staten van Henegou / Artois en andere Provintien met seer schoone woorden / in alle schijn of die Staten verstonden datmen hen de exercitie van de Religie soude laten genieten: Maer een weynigh tijts daer nae / alsmen verstondt dat sy nu verre genoegh by de oren waren gelept/ heeft Richardot de saecke by der handt genomen/ ende voor eerst**

de han-

de handelinge van den Heere van Manuy in veele pointen geen gestandt doende / heeft hem niet te min onderhouden met veel goede hopen/ ende ten lesten met haer verdragen zijnde: Zijn de Gedeputeerde van Gent binnen Dooznick gekomen/ ende in tegenwoordighept van den Prince van Parma in debat gekomen zijnde van eenige pointen / heeft den Prince van Parma de handelinge van Richardot gedesavoyeert / daer nae heeft Richardot oock valschelijck gelochent eenige pointen die hy geaccordeert hadde. Dit is dan de maniere van haer handelinge / ende soo sy ons dan in't handelen met haer schoon spreecken van d'een of d'ander stuck konnen affetten / soo schrijven sy dat over aen haren Koningh / vint die ofte sijnen Raedt dat dan ongeraden of niet goet/ soo is haer arbeydt verloozen / ende men brenght hondert leugenen voozt/ om haer ende haren Koningh te excuseren. Daeromme dewijle wy de Commissarisen des Koninghs / niet vreedsamer mogen achten / dan den Koningh ende sijnen Raedt selver / ende dat die eer sy tot de Vrede-handelinge by hem gecommitteert worden/ haer wel specialijck moeten verbinden/ niets te sullen doen of beslupten / dan met speciale last van den Koningh/ ende datse alle Handelingen/ Propositien en Voorslagen van tijt tot tijt getrouwelijck moeten overschrijven / om daer op eerst ende alvooren des Koninghs advijs en aprobatie te hebben / soo is al dat stoffen en snoecken maer enckel windt en stof/ niet anders dan lock-aes ende bedriegelijcke stricken om ons te vangen ende te bedriegen.

Ten derden. **'t Is ock seecker dat den Koningh van Spaignien in de Handelinge** nae geen billicke Presentatien en Propositien wil hooren, ende selfs onbillicke, onlijdelicke, ende onredelicke, condi-tien voorslaet, hertneckelick daer by persisteert, ende dien volgens tegen de billickheyt en reden in't handelen hem aenstelt, **zijnde sulcx alleen voorsaecks genoeg/ om met hem in geen Onderhandelinge te treden.** Dit heeftmen gesien in de Vrede-handelingen met Champigni ende tot Breda / al waer van wegen de Heere Prince van Orangien/ ende de Staten van Holland en Zeeland goede/ redelijcke en nodige Propositiē strecken de tot de meeste ruste en dienst des Konings en der Landen voorgeslagē wierden: Als namentlijck/ datmen de vreemde Natien upt het Landt soude doen vertrecken/ende de Regieringe in handen van de Nederlanders stellen: Datmen de gebioleerde Wetten/ Privilegien/ Vryheden/ en Costuymen der Landen wederom soude oprechten/ ende behoorlijcke orde stellen op't stuck van de Religie / ock de Staten Generael vergaderen. Dit waren immers goede en heylsamē voorslagen/ jae de eenige recepten om de doodelijcke siecktе der Landen te heelen / gelijck't alle de Werrelt ock oordeelde / ende den Koningh van Spaignien ock selfs naemaels sulcx heeft moeten be-

Noch tweederley reden om niet in Onderhandelinge te treden.

ten bekennen / als wanneer hy de Pacificatie van Gent by de Staten van de Landen opgerecht / heeft geabrobeert en toegestaen : Eben-wel wierden alle de selve goede voorslagen van des Koninghs Dienaers achter de banck gworpen : Ende in plaetse van dien eyschte den Koningh / datmen hem soude restitueren ende over-leveren alle de Landen/ Steden/ Kasteelen/ Sterckten/ mitsgaders alle Schepen / Artellerije/ ende alle andere dingen hoedanigh die mochten wesen/die wy van syn Majest. genomen hadden : Dat ock alle de geconfisqueerde geestelijcke Goederen gerestitueert soude werden/ Dat de Paepsche Religie over al weder gerestitueert ende alleen gemaintineert soude werden/ Dat alle die gene die voortaen niet Catholijck en soude willen leven/ uyt het Landt soude moeten vertrecken / doch datmen de selve soude toelaten haer goederen binnen seecker tijt te verkoopen / ende interim ophouden van de exercitie haerder Religie : Jae daer wiert van wegen den Koningh opentlijck geseyt/ dat syn Majestept niet van meeninge en was pet in't minste toe te geven dat contrarie van dien soude wesen / ock niet een jota van de selve te willen wijcken. Ende als de Heere Grave van Swartsenborgh die van wegen Keyserlijcke Majestept als middelaer op die Handelinghe ghesonden was / versocht stilstandt van Wapenen voor den tijt van twee maenden / soo en wilde den groot Commandeur die niet consenteren / ten zy dat die van Hollandt ende Zeelandt / gedurende de selve soude supercederen van de exercitie van de Religie/ ja dat de Dienaers van dien ofte die de selve bediende / uyt het Landt soude vertrecken. Kondemen doen ter tijt wel ongeschickter en plomper voorslagen doen dan dese ? Wel schadelijcker ende vileynder practiseren dan de selve ? Ick oordeele neen : want daer waren alreede over de hondert duysent Menschen ter saecke van de Religie omgebracht/ ende 't Landt was noch vol Euangelische Menschen : De vremde Natien die den Koningh van Spaignien in't Landt gesonden hadde / ende oorsaeck van alle de Troublen waren/ bedreven alderhande moetwilligheyt / ende waren alle de Landen / Edelen ende Borgeren tegen de borst / Al de Werrelt riep dat de Staten Generael van alle de Nederlanden nootsaeckelijck by malkanderen diende te komen / om ordre te stellen tot maintenement van de Justitie / Privilegien / Wetten / Statuyten en Rechten der Landen / sonder de welcke de selve niet en konde bestaen / ende die van Hollandt en Zeelandt hadden wel vijftigh stercke Plaetsen in handen/ ende waren geresolveert lijf en leven voor de selve en voor de exercitie haerder Religie op te setten : Besiet wat de dulle passie al doet.

Derde bewys.

Dit heeft ock gebleecken in de eerste Handelinge met Don Johan : Al waer hem van wegen de Staten Generael geeyscht wierdt / de Pacificatie van Gent te willen abroberen / ende de Spai-

Spaigniaerden te Lande upt te senden / het welcke hy af slaet/ ende nochtans 'teenigste middel van Vzede was: Ende als hem daer nae van de Heeren Staten gebeden wiert tot Bzussel te willen komen / met toeseggínge van alle verseeckerthept ende trouwighept / ende dat haer Krijghsvolck sulcx onder eede ock soude belooven / met belofte Justitie te sullen doen over de conspiratie tegen sijn persoon/ (daer niets aen en was) mitsgaders hem te geven boven sijn ozdinaris Wacht van Archiers en Hellebardiers vzie hondert Haegh-schutten te voet/ met vziendelijcke bede dat hy doch met haer gerustelijck leben ende de Landen regeeren wilde. Niet tegenstaende dat dit niet dan al te redelijck en billijck was/soo slaet Don Johan alle 'tselve af/ende hy verstont daer tegen datmen tegen den Vzince van Ozangien ende Staten van Hollandt en Zeelandt / wederom d'Oozloge soude aennemen: Besiet wat plompe en domme Voozslagen.

'tSelfde heeftmen daer na in alle Onderhandelingen mede soo bevonden / van de welcke wy eenige sullen oberslaen / omme te spzeecken wat op de solemnele Vzede-handelinge tot Keulen gepasseert is / de welcke dooz Kepserlijcke Majesteyts interessie wiert aengevangen / ende alwaer eenige Cheur-Vozsten / mitsgaders veel groote en treffelijcke Heeren van Duytschlandt pzesent zijn geweest: Daer wiert van wegen de Heeren Staten Generael al wederom haer oude hier boozen genoemde Vzopositie boozgestelt / die in alle billickheyt ende reden gesondeert was: Maer wiert geljck de boozgaende van des Koninghs Commissarisen geheel veracht ende afgeslagen: Ende in plaetse van dien wilde sy hebben/ dat buyten Hollandt en Zeelandt geen exercitie van de Keligie soude zijn / ende dat alle Euangelische persoonen/ uyt Bzabandt / Vlaenderen / ende d'andere Landen soude vertrecken die by duysenden daer waren/ende in alle stilligheyt maer sochten te leven. Ick gebe alle onpartijdige te bedencken of dit niet onbeleefde ende onredelijcke conditien waren.

Vierde bewys.

Vyfde bewys.

Dese indiscretie heeft mede gebleecken in de Onderhandelinge van de laeste Trebes: Want daer wiert geeyscht van wegen den Koningh van Spaignien / dat dese Landen soude moeten afstandt doen van de Oost ende West-Indische Navigatie ende d'aenkleven van dien: Datmen alomme dooz dese Nederlanden de Paepsche Keligie soude opzechten / niet tegenstaende bedongen ende belooft was van de Keligie niet te spzeecken: Datmen hem soude restitueren de Steden van de Grave, Breda, Bergen-op-zoom, Willemstadt, Steenbergen, Lillo, Liefkens-hoeck, Axel, Terneuse, Aerdenbergh, Ysendijck, Sluys, Biervliet, 'tgeheele Landt van Casant, met alle andere Plaetsen in Vlaenderen gelegen, niet tegenstaende dat bedongen ende belooft was / dat elck soude behouden dat hy besat: Zijnde alle de selve soodanige Plaetsen die bastandt waren elck een sterck Belegh te weder-staen / ende den Krijgh

noch veel jaren daer te stupten: Daer uyt oock de Heeren Staten jaerlijcx veel middelen togen: Ende presenteerde den Koningh van Spaignien ons daer tegens wederom te leveren drie Nesten / die niet machtigh waren alle drie een Leger twee maenden op te houden / ende die hy selfs in sesthien dagen hadde gewonnen / jae die niet waert waren een vyftighste-part van't gene hy eyschte. Besiet wat ongeschickte en onredelijcke dingen dat den Koningh ons darf voorzen leggen.

Sesde bewys.

Hier by soudemen moghen stellen de meenighvuldige goede Advijsen/ die den Koning van Spaignien van tijt tot tijt / van de sijne en andere sijn gegeven ende over-ghesonden / soo van de Staten Generael/ Raedt van State/ d'Edele ende grootste Steden van de Landen/ van de Regenten ende andere sijne Gouverneurs van de particuliere Staten ende Gemeenten / als mede van Keyserlijcke Majestept / Cheur-Vorsten / en Vorsten des Rijcx/ van de Koninginne van Engelandt / van de Majestepten van Vranckrijck/ Denemercken/ Poolen/ Sweden/ Paus van Romen / Prins van Orangien / ende veel andere Liefhebbers van Vrede: Alle daer op-gaende datmen de Nederlanden vande Spaigniaerden zijnde openbare vyanden der selver soude ontledigen / ende de Privilegien / Rechten / Statupten ende Willekeuren der Landen observeren / mitsgaders de Ingesetenen van dien in haer conscientie niet beswaren: 't Welcke dan den Koning van Spaignien altijt veracht ende bespot is/ soeckende in plaetse van dien in te voeren de Spaensche Inquisitie / ende meer en meer troupen Spaigniaerden en andere vreemde Natien.

Vt alle 'twelcke dan klaerlijck ende onweder-spreeckelijck blijckt/ datmen van den Koningh van Spaignien/ komende met hem in Communicatie / niet anders dan alle onredelijckheyt ende onbeleefthept heeft te verwachten/ zijnde daeromme voor ons best / in geenderhande tractatie met hem te treden / maer alle de selve af te snijden/ te weygeren/ ende als verdrietigh/ moeyelijck/ lastigh/ ende gantsch contrarie onse Nederlantsche Nature zijnde te vlieden.

Ten vierden. **Ons is oock bekent hoe dat den Koningh van Spaignien door sijn Commissarisen/** De handelinge van Vrede gemeenlijck langh slepende hout, soo datmer langhsaem ende seer swaerlijck wederom kan uytgeraecken. **Dit hebben wy gesien in de handelinge van Breda/ al waer des Koninghs Gesanten / nae datse over de vier maenden by malkanderen hadden geweest / op nieu wederom dilay van vier maenden versochten/ niet tegenstaende dat van aen-begin deses Vrede-handels aen des Koninghs zijde geroemt was/ volkomen macht te hebben. 'tSelfde is oock in de Vrede-handelinge van den Hage gebleecken/ al waermen met voordacht hondert practijcken aen des Koninghs zijde heeft gebruycht/**

vruyckt/om de aengevange Handelinge slepende te houden: Ick soude wel eenige hier daer van verhalen / maer gemerckt 'tselve noch veel duysent Menschen heel versch in de memorie leyt / soo dunckt mijn 'tselve te pijnewaert niet: Nu hoe periculeus dit is voor onsen Staet geef ick een yegelijck te bedencken.

Ende is hier inne dit noch sonderlinge te considereren / dat den Koning van Spaignien de handelinge van Vrede soo lange weet slepende te houden / tot dat hy grootelijcx daer by gepro-fiteert heeft/ selfs al waert dat de voorsepde Handelingen vruchteloos afgebroken ofte geschepden worden / gelijck dat te sien is by 'tgeene dat de Heer van Villeroy in Vranckrijck verklaerde aen een persoon van qualitept/ ten dien tijde alsmen in den Hage met des Koninghs van Spaigniens Gesanten tracteerde/ Namentlijck: Dat de Spaigniaerden hun seer in Spaignien, Italien, jae selfs tegens sijn Majest. van Vranckrijck beroemde, dat sy by dat Tractaet veel hadden gewonnen, oft voortgingh of niet, jae meer als sy oyt hadden dorven hopen. Gelijck oock 'twelcke mede van geen kleyn bedencken en is/ den Koning van Spaignien hem laet voorstaen/dat hy de Tractaten van Vrede kan af-breecken ende verlengen nae sijn wel-gevallen / gelijck de experientie ende meenighvuldighe exempelen daer van levendige getuygen zijn. Alle 'twelcke dan voor onsen Staet gantsch sorgelijck ende periculeus is/ende lichtelijck groot quaet soude veroorsaken / in't regard dat wy hebben een populare begeeringe daer yder sijn ghevoelen vryjck uytspreckt / Veel Papisten en Libertijnen in't Landt die heel andere maximen hebben als de Regenten / ende dat wy bestaen by de Commertie of Koophandel / die niet langh in twijffel mach gehouden worden: Behalven dat ondertusschen ons de handen gebonden zijn / om yet bysonders tot dienst van de Landen ende afbreuck van den Vyandt in handen te nemen/ of uyt te rechten: Sijnde daeromme voor ons alderbest / in geenderhande manieren met den Vyandt in Communicatie te treden.

Noodighe Consideratien.

Ten vijfden. Dewijle den Spaigniaert siet dat hy ons met macht niet kan over-winnen / ofte door openbare Oorloge vermeesteren/ selfs al waert dat hy alle sijn Koninckrijcken en Landen daer aen te kost leyde / Soo dunckt hem best ende geraden/ 't Schip sijnder proceduren op een anderen boeg te doen zeylen/ ende bedrogh te gebruycken / om te sien of hy nae't exempel van veel andere Koningen/ Vorsten en Volckeren / daer door tot sijn voornemen kan komen / om te sien of hy met schoone woorden/ groote beloften/ hooge Protestatie/ ende diere Eede ons kan bedriegen / hem inbeeldende dattet hem gelucken sal: Ende daeromme soeckt hy met ons in communicatie van Vrede te treden: Hy weet en kent onsen aert / dat die vyandt is van bedrogh en valschept / ende haest een goet vertrouwen van yemandt schept/

Vordere beschrijvinge vant Spaensche bedrogh.

voornamentlijck als daer Eeden en Protestatien tusschen komen: Denckende ondertusschen dat de Stadt meer dan half gewonnen is / alse begint te parlementeren / ende een Dochter wanneerse gehoor geeft: Hy weet dat wy Koningen en Princen trouwe toe-schrijven / ende van dat gevoelen zijn / datmen op haer Eeden en Beloften hoorzen te staen / om ist mogelijck ons met dat mes de keel af te snijden / wetende dat Cæsar (d'eerste Roomsche Keyser) heeft gesept datmen den Eedt wel mochte breecken / ende selver oock heeft gebroken / houdende ons voor ongeloovigen in't stuck van Religie / ende voor boose en verkeerde Ketters / ende derhalven onwaerdige eenige ghemeenschap van Menschelijcke en Goddelijcke Wetten of Rechten / ende daer-en-boven voor Rebellen en schuldige aen de gequeste Majestept / ende Verbondt-breeckers / met den welcke men niet als met wettige en rechte Vyanden / maer als met Zee-Rovers ende openbare Schelmen behoort te handelen / ende dien volgens dattet niet te bedupden heeft dat hy ons met Segel en Brief / en met Eeden besegelt / veel belooft en toesept / om dat sulck de Nature der saecken niet en verandert / ende dat in sulcke saecken meer geldet 'tgene in't binnenste van't hert verborgen / dan 'tgene met woorden beschreven en Eeden bevestight wort: Dat een Vorst alliantie met sijn rebelle Onderseten maeckende / nergens aengebonden wert: Ende dat den Paus van Romen hem lichtelijck van sijn verbondt-breeckinge / ende min-eedigheyt absolveren / ende sijn eer restitueren sal / dewijle hem nimmermeer 'tpretert sal ontbreecken van alles tot bevorderinge van't Catholijck Geloove gedaen te hebben: Waeromme hy dan met ons in Communicatie soeckt te komen / ende daeromme dat hy oock wel vijf-en-twintigh Jaren getracht hadde / eer hy tot de onderhandelinge van de voorgaende Treves konde geraecken: Ter saecke van 'twelcke hy de Keyserlijcke Majestept van Duytschlandt / de Koninginne van Engelandt Elizabeth hooghloffelijcker memorie / sijn Majestept van Engelandt / ende meest alle de Cheur-Vorsten van't Rijck geimployeert hadde / om ons tot onderhandelinge van Vrede te bewegen.

Dit (segge ick) is dan d'oorsaecke waeromme hy voor desen / ende noch dagelijcx soo veel particuliere persoonen in't heymelijck hier te Lande sendt / om ons te bewegen met hem wederom in communicatie van Vrede te komen / Maer laet ons hem geen gehoor geven / of in alsulcke Onderhandelinge met hem treden / als die weten wat sijn voornemen is / ende wat sijn aenslagen zijn: Wy verbieden immers onse Dochters met openbare Koppelaerssers te verkeeren ofte die te spraeck te staen / ende dat daerom / overmits dat wy weten datse met haer vleyende en schoone woorden haer eer soecken te krencken: Wy houden't immers daer voor / als wy een openbaer Rofiaen / of die professie doet van

doet van de hoererye/ sien acces hebben by een schoone Vrou/ dat die of bedrogen is of bedrogen sal worden/ hoe deugdelijck dat sy ock is. Wy houden ock die Stadt verloozen/van de welcke wy hoozen datse met den Vyandt parlementeert. Wy hebben't ock al te dickmael gesien/ dat den Vyand binnen weynig tijts daer na volkomen meester daer van is: Der Troyanen val was booz de deur / doense met de Griecken in onderhandelinge van Vrede quamen/ ende men mach met waerheyt seggen/ dat de Griecken haer Vyanden met bedrog onder deckssel van Vrede hebben overwonnen ende t'onder gebracht / die sy niet machtigh waren met openbaer gewelt van Wapenen te vermeesteren. Andere exempelen sal ick overslaen/ om mijn propoost niet al te langh te maecken. Wy kennen immers den Koning van Spaignien/hoe meenigmael hy sijn Trou en Beloften/ Eeden en schuldige plicht gevioleert en gebroken heeft / niet alleen hier in Nederlandt / maer ock in Spaignien selfs / Ick late staen wat hy al gedaen heeft in West-Indien om tot sijn voornemen te komen: Wy hebben immers wel gelesen wat van Lysander plagh gesept te worden/ Dat de Kinderen met Bickelen speelen, en de Vorsten met meyneeden. 't Sal sulcke Menschen die op bedrogh upt zijn / nimmermeer aen eenigen schijn of uytvlucht ontbreecken / om haer verdragh niet te houden/ daer van sy verou hebben/ ende sulcx en kan door geenderley voorschrijvinge van Verbonden of Vereeningen vermijdet werden/ Ende daeromme ist voor ons niet geraden / met hem in communicatie van Vrede te treden. Doch laet ons tot de particularitepten van sijn bedrogh treden/ Wy weten immers dat den Koningh van Spaignien onder de gesochte communicatie van Vrede niet anders soeckt dan om onse aenslagen / goede resolutien en voorslagen te beletten / daer hy met kracht van wapenen geen raedt toe en weet. Dit vinden wy met ronde en dupdelijcke letteren geschreven / in't advijs van den Raedt van Staten des Koninghs van Spaignien / aen den groot Commandeur den achthienden Junij een duysent vijf hondert vijf-en-tseventigh op de Vrede-handelinghe tot Breda over-gelevert / om aen sijn Majestept van Spaignien over-gesonden te werden / al waer wy dupdelijck dese voorden gevonden hebben. Boven-dien is die Communicatie nootelick, om te beletten die aenslagen van de Calveniſten die in Hollandt en Zeelandt in State zijn, die welcke die Pacificatie (**dat is handelinge van Vrede**) gebroken zijnde, niet laten en sullen met groote neerstigheyt te practiseren tot confederatien aen alle kanten. **Item** / men sal daer door beletten het opstel van die gene die het Landt (**meenen Hollandt en Zeelandt**) onder een ander Prince of Regieringe begeeren te brengen.

Het selve sietmen ock genoegsaem in't advijs vande Raden des Konings in't Jaer 95. op de Propositie vande Vrede-handelinge gegeven/ daer in gevonden wort: Datmen die most aengaen, (f anders soo

Dus verre in't Generael van't Spaensch bedrogh gesproken hebbēde, komt den Autheur tot de particulariteyten.

soo soude de Geunieerde Landen uyt dwingende noot vorder verbinteniſſe met ander Gebuyr-landen aengaen moeten, ende alſoo vermeerderen en beſwaren de Spaenſche Oorloge: De experientie die wy daer van oock hebben/ betuygen ſulx overvloedelijck/ want wy mogen metter waerheyt wel seggen/dat wy meest altijt diergelijcke stoorm van onderhandelinge van Vrede hebben uytgestaen/ als de Landen yets goets of bysonders tot verlossinge van eenige Steden/ en stuytinge van 'sVyants furie hebben voor-gehadt/gelijckmen dat onder andere gesien heeft/ als Mastricht by Parma belegert was. Want om te beletté datmen 'tselve niet en soude ontsetten/ soo lietmen van Vrede handelen/ ende men gaf groote hope daer toe/ jae men liet de solemnele Vrede-handelinge tot Keulen beginnen/ doch nergens anders om dan om de Heeren Staten als gesept te bedriegen/ ende van't ontset te diverteren. Gelijckmen sulcx oock gesocht hadde te doen doen Leyden belegert was/ om daer door d'ontsettinge van die Stadt/ daer seer sterck op gearbeydt wiert/ op te houden: Ende om sulcx noch met een exempel aen te wijsen/ soo sult ghy u oogen een-mael gelieven te slaen/ op de proceduren onser Vyanden/ soo hy verstondt datmen hier te Lande besich was om een Generale West-Indische Compagnie op te rechten/ ende een Vloot Oorloghschepen nae Spaignien te senden/ waer voor hy soo bevreest was/ als de kleyne kinderen voor de Bullebatk/ ende oock niet sonder redenen/ want hy wiste/ soomen hem nae sijn Hert en Silver-ader steeckt/ dat hem daer door een ongehoorde en ongenesélijcke wonden gegeven soude worden. Dede hy sijn uytterste beste met ons in communicatie van Vrede te komen/ om daer door om te stooten die schadelijcke resolutie vande West-Indische Compagnie/ende dat de Spaensche Vloot mocht t'huys ontboden werden/'twelcke hem oock is geluckt: So dattet met goet fondament van de Spaensche Politiquen/ als wanneermen hier in communicatie van Vrede stont/ gesept was: Dat sy by dat Tractaet veel hadden gewonnen. Daerom sullen wy hier uyt leeren/ met den Vyandt nimmermeer in onderhandelinge van Vrede te komen/ als leggende op valschept en bedrogh. Doch laet ons dit noch wat naerder insien.

Exempelen.

Spaignien soeckt den voorspoedigē koers van ons, met d'onderhandelinghe te stutten.

Ten sesten. d'Oorsaecke waeromme den Koningh van Spaignien in communicatie van Vrede met ons soeckt te treden/ is oock voornamentlijck/ om daer door de prosperiteyt van onsen Staet te stutten/ ende gelijck een Hondt aen een bandt te leggen/ als voor te komen meerder schade en swarigheyt. Dit vintmen oock genoeghsaem met ronde en dupdelijcke woorden in't advijs van den Raedt des Koninghs hier vooren genoemt/ den Koningh voor raedt gegeven. Al waer gesept wort tot bewijs van haer seggen/ datmen met ons behoorde in de begonne communicatie van Vrede te continueren/ Aengaende het Oorlogh, Men heeft ge-

heeft geſien in deſe voorleden Iaren, hoe weynigh men daer by geprofiteert heeft, het welcke doet beduchten, datmen hier nae niet veel uytrechten ſal, want ten tijde van den Hertoge van Alba, ende in't beginſel van deſe laetſte troublen, die Vyanden noch niet en hadden ingenomen die Steden, Schepen en Sterckten die ſy nu hebben, bovendien waren ſy noch ſoo wel ter Wapenen niet, als ſy nu zijn, Ter contrarie onſe macht te Water ende te Lande was meerder, die betalinge beter, Nochtans hebben wy haer voortgangh niet konnen beletten, ſoo iſt dan te vreeſen, zijnde de Landen onder die gehoorſaemheyt van ſijn Majeſteyt ſeer bedorven, ende de Vyanden ter wapenen gheexerceert ende haer Steden geſterckt, datmen weynigh of niet vorderen en ſoude, Ende ſoo wy door eenige quade Fortune eenigh ongeluck kregen, ſoo ſoude die Vyandt hem veel ſtijver houden, **Beſluptenſte daeromme / om de voorſeyde ſwarigheyt voor te komen /** dat het beter is die communicatie van Vrede te achter-volgen.

Op deſen gront lach het / datmen in't jaer tnegentig tot Francfort door de Spaenſch-geſinden voorſtelde / om de Vereenighde Nederlanden door een aenſienlijcke en treffelijcke Legatie / van wegen ſijn Keyſerlijcke Majeſteyt / ende de Vorſten van't Rijck te vermanen / met den Koningh van Spaignien in onderhandelinge van Vrede te treden : Ende dat / ten tijde als den Hertogh van Parma in Vranckrijck getrocken was / met de meeſte macht des Koninghs van Spaignien uyt Nederlandt / om t'onder te brengen de Kroone ende den Koningh van Vranckrijck : Zijnde de ſelve Legatie tot onderhandelinge van Vrede t'ſijnder wederkomſte wederom uytgeſtelt / tot dat hy wederom gereet was / met gelijcke geweldige macht voor de tweede-mael in Vranckrijck te trecken : Nergens anders om (ſegge ick) geſchiede dit / gelijckmen dit met de hand kan taſten / dan om de Heeren Staten ende ſijn Excellentie de Prince Maurits / in haren Victorieuſe koers daer door te ſtupten / die ongetwijffelt anders niet laten ſouden (als den Vyandt wel dencken kon) die occaſie waer te nemen / om hem ondertuſſchen eenige plaetſen van importantie af te nemen / gelijck ſy oock deden : Dewijle wy dan naecktelijck daer uyt ſien / dat den Vyandt met de ſulcke Propoſitie van Vrede-handelinge ten deele in't ſinne heeft / om daer door de proſperiteyt van onſen Staet / by proviſie op te houden of te doen ſtupten / tot dat hy wederom ſijn ſaecke gheredreſſeert hebbende / machtigh is om ons met al ſijn macht op't lijf te vallen / Soo en iſſet voor ons niet betamelijck met den Vyandt in communicatie van Vrede te treden / want alle wijſe en verſtandige Mannen leeren ons 't Yſer te ſmeden terwijle dat het heet is. **Ende** de occaſie waer te nemen terwijle ons die voorkomen. **Het geluck ſtaet niet ſtil voor pemants deur / Maer men moet het vatten ſoo ras het voor-by komt : Wat weten wy wat ſwarigheyt datter voorvallen kan / dat ons de goede occaſien niet voorkomen ſullen ?**

Verſcheyde exempelen hier toe dienende.

Ten seventsten. Ende is mede van gheen kleyn bedenckinge/ dat den Koningh van Spaignien met de Onderhandelinghe/ dickmael ende meenighmael niet anders in't sinne heeft / dan omme daer door de Papisten ende sijne andere Creaturen / die hy met duysenden hier te Landen heeft / in sijne devotie te houden / die meer en meer op te hitsen ofte 'thooft op te doen steecken / ende alsoo onsen Staet van binnen oneenigh ende twistigh te maecken/ een saetke die hem van Paus en Keyser/ jae van alle Poletiquen op't hooghste wort gherecommandeert : Gheljck eensdeels oock te sien is in't Advijs van sijn Raden / op seeckere Onderhandelinge met ons hem gegeven/ luydende aldus : Eerst, dat alhoewel de weder-party, (meenende ons) door haer Geschriften eyschen eenige in onordentlicke dingen, men niet en behoort achter wegen te laten die aengevangen Communicatie, ende dat om niet te doen wanhopen die Catholicken die noch in Hollandt en Zeelandt zijn, &c. Den gene die naerstelijck de Actien ende Proceduren van de Papisten hier te Lande hebben acht geslagen / ten tijde alsmen van eenighe Onderhandelinge met den Koningh van Spaignien heeft gesproken/ ofte terwijle datmen met den selven in Onderhandelinge is geweest / sullen alle te samen getuygen/ dat sy d'oorzen als doen dapper opgesteecken / stouter gesproken/ ende vrymoediger als te voorzen ter Misse gheloopen hebben/ Jae datse haer genoeghsaem tegen de forme van Regieringe/ ende de Regenten van de Landen stout en weerbarstigh hebben gedragen. Alle 'twelcke dingen zijn van schadelijcke gevolgen/ diemen in tijts moet sien te eviteren / waer toe dan geen beter middel en is dan alle Onderhandelinge met den Koningh van Spaignien af te slaen/ ofte die te vlieden als een Pest.

Spaignien soeckt door d'Onderhandelingé met ons andere Nederlanden in devotie te houden.

Ten achtsten. De redenen waeromme den Koning van Spaignien / oock somwijlen soo seer nae communicatie van Vrede tracht/ is dese : Omme door dat middel / sijn Onderdanen van d'andere Nederlanden te beter in devotie te houden / mitsgaders in de goetwilligheyt om den last der Oorloge te dragen / ende de selve daer door oock te beletten yets uyt onverduldigheyt tot sijnen nadeel in handen te nemen : Zijnde geleert dat alle de selve Nederlanden die hy noch besit / seer tot de Vrede met ons genegen zijn / hebbende gesien datse in't Jaer ses-en-tseventigh/ uyt onverduldigheyt met die van Hollandt en Zeelandt verdragen zijn / ende de Wapenen tegen des Spaigniaerden / die sy oock met eenen voor vyanden verklaerden / in handen genomen hebben : Ende gelijck oock alle der selver Advijsen: Remonstrantien/ ende Requesten niet anders als om Vrede hebben geroepen / en noch dagelijcx sijn versoeckende / Soo en kan hy derhalven niet minder doen dan de communicatie van Vrede te versoecken/ om als gesegt eenigsins haer in devotie te houden. Dit wiert den

Koningh

Koningh al in't Jaer vijf-en-tseventigh van sijnen Raed ten dien aensien mede geraden / ende dat met dese woorden: Eerst, dat alhoewel de weder-partije (**meenende ons daer mede**) door haer Geschriften eyschen eenige inordentlicke dingen, men niet behoort achter-wegen te laten die aengevangen Communicatie, ende dat om te beter in offitie te houden die Onderssaten gesseten onder die subjectie van sijne Majest. die welcke anders door de overlast die sy nu veel Iaren geleden hebben, yet mochten aenrechten, 'twelck soude sijn tot schade van sijn Majesteyt, geen hope hebbende van Vrede. **Ende op een ander plaets seggen sy / in cas datse in Oorloge bleven /** Ende soo wy door eenige quade fortune eenigh ongeluck kregen, soo soude den Vyandt (**meenende ons**) haer veel stijver houden, ende die andere Provintien (**denoterende haer selven**) mochten in een ongeval ende oproerigheyt komen, tot uytroedinge van de gantsche Catholijcke Roomeynsche Religie, **Besluytende om sulcx voor te komen /** Dat het beter is de communicatie van den Vrede te achter-volgen : **Het welke Johan Babtista de Tassis / Raed van State des Konings van Spaignien tot Brussel / mede genoeghsaem bevestight in sijnen Brief aen den Koningh geschreven den lesten May vijf-en-tnegentigh / seggende :** Ende daeromme moeten wy het soo veel weeren als mogelijck is, op dat sy, (**Namentlijck d'ander Provintien die onder den Koningh sitten**) daer door in dat vermoeden niet en komen, dat sy nimmermeer den Krijgh en sullen quijt worden, ende daer door overmits de moedigheyt ende verdriet dat sy dierhalven hebben, niet veroorsaeckt worden ten eynde in desperatie, sonder middel van verbeteringe te vallen, Soo dat ten dien opsien ende gemerckt hoe noodigh het zy den vromen Ingesetenen eenigh vernoegen te geven, op dat sy verstaen dat uwe Majesteyt in allen gevallen nae Vrede is trachtende, ende dat de Rebellen sulcx gantschelijck niet en soecken, even-wel geraden dat wy ons resolveren in alle manieren tot verhandelinge van Vrede te komen. **Ut het welcke men klaerlijck siet dat sijn Majesteyt van Spaignien desen Poletiquen streeck ghebruyckt / by soeckende communicatie van Vrede / omme daer door sijne Onderdanen te beter in gehoorsaemheyt / ende goetwilligheyt te houden / Mitsgaders alle mutinatien / twist / en tweedracht te eviteren : Hier komt het van daen / dat d'een of d'ander van de principale Nederlanders aen des Vyants zijde altijt besich is / jae door last des Koninghs / met saecken dienende tot de Vrede / om de Gemeente aldaer / door sulcx geduerighlijck in devotie te houden / ende in een goetwillige contributie tot betalinge van de lasten der Oorloge. Hier upt kanmen mercken / waeromme datmen aen des Vyants zijde / van tijt tot tijt d'een of d'ander nae Spaignien sendt met uytgevinge / datse den Koningh gaen spreecken of vertoonen / de noodtwendigheyt van de Vrede ofte Onderhandelinge van dien / Als mede datmen gestadigh daer uytgeeft / datter secretelijck al ghehandelt**

'tSelfde wort hier noch met redenen aengewesen.

woꝛt/ te weten nergens anders om / dan om (als geſegt) haer alle te mael in devotie te houden: Ondertuſſchen ſoo is het ſeecker/ dat den Koningh niet van ſinne is pets te beſluyten / ten zy tot ſijn groote avantage: Dewijle wy nu dit weten ſeeckerlijck ſoo te zijn / behooꝛden wy daer tegen niet wederom te bigileren/ ende booꝛ al de Werrelt bekent te maecken / dat wy in't minſte met den Koningh van Spaignien in gheen communicatie van Vꝛede willen treden: omme daer booꝛ die van d'andere Landen de oogen eens op te doen/ ende die hope / daer mede ſy tot onſen en haren naedeel ſoo ſchandelijck verleyt woꝛden / teenemael te benemen: ende haer diens volgens tot deſperatie te bꝛengen/ om de Wapenen met ons tegen den gemeene Vyandt in handen te nemen? Ja ick ſoude wel durven ſuſtineren/ waert ſaecke dat d'ander Nederlanden / met die hope van tijt tot tijt niet miſleyt of bedꝛogen hadden geweeſt/ dat ſy over lange Jaren d'Oozloge moede zijnde / ons in d'arme genomen ſoude hebben: Dat ſien wy by't exempel van't Jaer ſes-en-tſeventigh / Jae ſoo lief als ons de welbaert is van onſen Staet / de mede bꝛyſtellinge van d'andere Nederlanden / ende d'ondergangh des Vyants / ſoo behooꝛde wy eeuwige Edicten te maecken/ of ten minſten pꝛovi-ſionele booꝛ twintigh of vijf-en-twintigh Jaren / van met den Koningh van Spaignien in geenderhande communicatie van Vꝛede te mogen of ſullen treden: Ende geloove ick vaſtelijck ſoo wy ſulex deden / wy ſouden wel haeſt d'andere Nederlanden in mutinatie/ ende dien volghens d'Oozloghe hoꝛtelijck ghe-eyndight ſien.

De bedriegelicken aert van dē Koningh van Spaignien.

Ten Negenſten. Wy weten oock als den Koningh van Spaignien meeſt van Vꝛede ſpꝛeeckt / dat hy ſulex minſt in't ſin heeft/ gelijck hy oock meeſt tot Vꝛede genegen is / als uyt ſijn Actien 't ſelve minſt is te ſien: Hy is een oudt Speelder / en kent het ſpꝛeeckwooꝛdt ſeer wel/ Bonne mine & mauais jeu, wat dat te ſeg-gen is / ſijn vooꝛgaende Actien / hebben ons dat oock geleert: Want terwijle dat den Koningh van Spaignien / dooꝛ de Gou-vernante van Nederlandt / eenen yegelijck goede hope gaf van ſijne komſte aldaer/ ende een goede Vꝛede / jae met verſeheringe van niet anders als ſoetigheyt/ genade / ende geen ſtrengigheyt of rigeur te ſullen gebꝛuycken / met Vꝛoteſtatie dat hy compaſſie en medelijde met ons hadde/ ſoo heeft hy ondertuſſchen in Spai-gnien vaſt beſich geweeſt om een van de wꝛeetſte ſchelmen op te ſoecken die in de Werrelt was/ en die te wapenen/ omme na Ne-derlandt te gaen / ende uyt ſijnen Naem alle de Nederlanden te verwoeſten / den Adel aldaer te vermooꝛden / ende d'Inwoon-ders dooꝛ Beuls handen om te bꝛenghen: Terwijle dat Duc d'Alba de Graven van Egmont en Hoozn tot Bꝛuſſel wel ont-haelt/ ja haer alle goet ſemblant betoont/ overleverende oock den

Grave

Grave van Hoorn seeckeren Brief/van den Koningh van Spainien ten eynde hy den Hertogh soude bystaen / ende alle goede correspondentie met hem houden (o Judas/ te schandelijck van een Koningh gedaen !) soo practiseert hy vast om de selve twee Graven by de kop te vatten / ende deur Beuls handen te doen sterven : Als den bloetdorstigen Raedt begost te verslauwen / ende voor raetsaemst vonden het Bossen-bel te gebruycken / soo liet sy haer hooren / als of den Koningh van sinne verandert was / ende datse die van Hollandt en Zeelandt contentement wilde geven / versoeckende daer op in Onderhandelinge te treden / het welcke ock is geschiet / Maer daer en is niet anders op gevolght dan d'overval van Antwerpen / dienen fuera villacos noemt/ ende de strenge Belegeringe van Leyden: Terwijle datmen tot Breda in onderhandelinge van Vrede met de Gecommitteerde des Koninghs was / soo heeft den groot Commandeur hem vast gereet gemaeckt omme met macht de Steden van Bueren/ Leerdam/ Oudewater/ Schoonhoven en Bommene te overvallen / waer uyt de Belegeringe ende 'tverlies van Siricxee ock opgevolght is. Terwijle dat Don Johan in sijne Brieven aen de Heeren Staten Generael hem toonde qualijck te vrede te zijn / over den overlast die de Landen door't vreemt Krijghsvolck aengedaen was / ende dat hy beloofde 'tselve te straffen/soo bevonden dat de gemutineerde rebelle Spaigniaerden eerst secretelijck ende daer nae openlijck alle faveur en acces by hem vonden/ ende dat hy de selve hielt voor oude en getrouwe Dienaers van sijn Majestept / beloovende haer alle recompense ende faveur voor haren dienst: Terwijle dat hy hem voor de Heeren Staten Generael van alle de Nederlanden hielt / gelijck of hy upt den naem des Koninghs tot de Vrede sonderlinge genepght was / met verklaringe van groote liefde tot de Nederlanden te dragen / consenterende in't vertrecken der vreemder Natien/ oprechtende het eeuwigh Edict / ende ordonnerende de Spaigniaerden te vertrecken/met overleveringe van de Sterckten en Kasteelen in handen van de Staten / Terwijle (segge ick) dat hy dit dede / ende dagelijcx hem familiaer met alle man hem draecht / het welcke alle presumptie wech neemt / soo studeerde hy / hoe hy der Staten Alliantien / Verplichtinge ende Verbonden soude breecken/ de herten der Menschen deplen / ende hem metter tijt stellen in een absolut goubernement : Soo soliteerde hy ock aen die van Amsterdam / doch bedecktelijck/ datse haer niet en soude voegen met Hollandt / desgelijcx aen die van Vtrecht / met presentatie soo sy hulp / adres en macht van doen hadde / soo soude sy die aen haer vinden / Schrijvende aen den Koningh/ dat het Nederlants lichaem niet anders te helpen en waer/dan mettet affnijdē van't gene dat daer in gequetst was/ ophitsende den Koningh alsoo tot d'Oorloge : Hy beloofde de

Heeren Staten te assisteren/ in't contenteren der Duytsche Soldaten / tot alsulcke conditie als de Staten haer aenboden / ende so deselve daer mede niet te vreden wilde zijn/ dat haer vry geoorloft soude zijn / die met gewelt uyt de Landen te drijven/ daer toe hy haer swoer sijn eygen persoon niet te willen sparen / ende om 't selfde te effectueren soo het scheen / trock hy uyt Brussel nae Mechelen / al waer alle de Collonels by hem ontboden wierden/ die hy soude sien te induceren tot alle redelijckheyt/ maer hy dede ter contrarie/ want in stede van die te bewegen als voorzen/ heeft hy de selve secretelijck tot een nieuwe Oorloge op-geweckt/ ende in sijnen dienst aenghenomen met veel schoone beloften: Hy schreef aen de Heeren Staten/ dat hy groot mede-lijden met haer ende de Landen hadde / achtende de lasten van't Krijghsvolck haer te swaer vallen soude / sonder de hulpe van den Koningh/ ende dat hy dat meer als eens den Koningh geschreven hadde/ maer noch te vergeefs / waerom hy nootsaeckelijck achte / soo haer dat goet docht / sijn Secretaris nae Spaignien te senden/ als die de wonde selfs gesien hadde/ haer in goede hope stellende/ een groote somme gelts van den Koningh tot afdanckinge der Soldaten te bekomen / Maer in plaetse van dien heeft hy heel het contrarie gesolliciteert / te weten den Koningh tot Krijgh tegen de Staten opgehitst / ende om gelt tot dien Oorloge: Makende aenslagh op't Kasteel van Antwerpen / ende innemende het Kasteel van Namen: Ende bevindende hem bedrogen in sijn voornemen van Antwerpen en andere stercke plaetsen die hy meende machtigh te worden / ende dat de Duytsche Collonels gevangen ende hare Soldaten verstroyt en gheslaghen waren/ oock dat veel persoonen hem af vielen / ende de Staten dagelijcx stercker wierden / soo vreesde hy onvoorsiens overvallen te worden/ waerom hy wederom begon wat schoonder te spreken/ hem beyndende met de Heeren Staten te handelen op vereeninghe/ Daer toe sy haer voren leenden/ meenende dat het oprechtelick by Don Johan gemeent wiert / Ondertusschen heeft hy met alle vlijt/ de Spaigniaerden uyt Italien wederom ontboden / om de Staten daer mede op't onvoorsiens te overvallen: Hy toonde hope van Vrede / ondertusschen socht hy heymelijck den voorspoedige voers der Heeren Staten te stutten / tot dat hy gereet was: Hy presenteerde de Heeren Staten/ om haer noch meer in slaep te wiegen uyt Nederlandt te vertrecken / doch datmen daer toe 'tconsent des Koninghs soude vorderen / ende dat ondertusschen de Wapenen aen beyde zijden / opgeschort soude blijven/ soeckende daer mede niet anders als tijt-verlenginge / om sijn Krijghsvolck te vergaderen dat hy te rugge ontboden hadde: Hier by dient oock gestelt den inhoudt van sijn Commissie / die hem den Koningh van Spaignien gaende nae Nederlandt gegeven hadde / inhoudende: Dat hy doch met de Heeren Staten Generael in't

rael in't eerſte ſoude ſien te ſimuleren, totter tijt toe dat hy ſijn ſlach ſag. Ende om dit ꝓpooſt niet al te langh te maecken / ſoo ſal ick noch een exempel verhalen / waer uyt datmen de nature van de Spaenſche Vrede-handelinghe kan leeren kennen / in't Jaer acht-en-tachtigh als wanneer den Koning van Spaignien van meeninge was / het Koninckrijcke van Engelandt te overvallen / ende tot dien eynde in ſijn Spaenſche ende Voꝛtegieſche Havens by een vergadert hadde / een ongeclooffelijcke groote macht / behalven dat Parma ſijn Gouverneur in Nederlandt tot dien eynde mede groote ꝓpaꝛatie maeckte / ſoo liet hy de Koninginne van Engelandt de Vrede-handelinge aenbieden / ende met ernſt die bevoꝛderen / jae hy en liet niet af / voꝛ dat de voꝛſeyde Koninginne haer Gecommitteerde tot Oſtende ſont / om met ſijn Gedeputeerde daer te handelen / Ende dit liet hy tot geenen anderen eynde doen / dan om de genoemde Koninginne in ſlaep te wiegen / oft onachtſaem te maecken in't tegenweer van des Koninghs ſtercke Armade / die voꝛ de handt was / jae ſoo nae by / dat de Gecommitteerde aen beyde zijde het Geſchut ſelve hebben gehoꝛt / waer dooꝛ ock de onderhandelinge van Vrede dadelijck is afgebꝛoken. Uyt alle 'twelcke dan klaerlijck is te ſien / dat de Spaenſche onderhandelinghe van Vrede / niet dan op openbaer bedꝛogh en valſcheyt is gelegen / ende daeromme van ons in alle maniere moet afgeſlagen woꝛden / als zijnde de Landen ſchadelijck ende ondienſtelijck: Ock iſmen dooꝛ Godes genade dickwils gewaer woꝛden / dat den Vyandt onder dien deckmantel anders niet en heeft geſocht / dan met mooꝛden / met vergifte en andere duſdanige ongoddelicke en geheel barbariſche ꝓpactijcken / de Regeerders en Vooꝛſtanders der Landen om te bꝛengen / om alſoo daer nae hare tyꝛannije over de reſte nae haer wille ende laſt te mogen verbꝛeyden / het welckmen openbaerlijck daer aen ſien kan / dat ten ſelve tijden als alhier haer uytgeſondene Mooꝛders gevangen waren / ſy ock ſonden met eenen haer Gedeputeerde om van Vrede met ons te handelen.

Ten thienden. **Wy hebben noch by experientie dit bevonden / dat den Koningh van Spaignien deſe ſijne Onderhandelinge op ſeer ſchadelijck fondamenten is bouwende / namentlijck:** Dat hy daer door den Bandt van eenigheyt onder ons ſoeckt te verbreecken, ende d'een Provintie, Stadt, Heer en Collegie tegen d'ander, Ock mede de Gemeente tegen haer Overheyt op te hitſen. **Item** / om ons van d'Oorloge af te ſchricken, ende de Vrede aen te priſen. **Item** / om ons een goet gevoelen van den Koningh in te preken. **Item** / om door dat middel de ſecrete van onſen Staet, ende humeuren van de Regenten, Collegien, Steden ende Gemeenten te leeren. **Item** / Eenige principale perſoonen van Staet te corrumperen ende op ſijn zijde te krijgen, ende iſt mogelick de Landen te ingageren 'teen of 'tander tot ſijnder avan- Noch veelderley bedrogh.

der avantage te concluderen, hem niet ontsiende gelijck hier vooren geseyt is, veel te belooven doch weynigh te houden. **Omme alsoo door list ende practijcke ons te overwinnen ende te vermeesteren/ dat hy met alle sijn gewelt niet en heeft konnen doen: Desen raedt wiert hem van** Escovedo **gegeven/ Die den Koning schreef** dat het noodigh was om tot sijn intentie te komen d'een tegen d'ander op te hitsen, ende sal dan (**sept hy**) d'een party haer by sijn Majesteyt schicken, ende alsoo d'een d'ander pluckhayrende, sullen wy dies te ghemackelicker meester worden. **Ock heeftmen bevonden dat Don Johan van Oostenrijck/ wel specialijck belast was 'tselve te practiseren/ gelijck hy ock gedaen heeft: Want onder de Vredehandelinge der Heeren Staten Generael tot Brussel vergadert/ heeft hy getracht op sijn zijde te krijgen / eenige van de principaelste Heeren van Nederlandt / ende tegen de Heeren Staten Generael op te hitsen / als namentlijck de Graven van Barlaymont/ van Mansvelt/ van Megen/ de Heeren van Hierges/ van Floyon/ van Houtepenne/ Barlaymons Soonen/ van d'Assouville en andere: Ende soo haest als hy Namen ingenomen hadde / ende dat hy in Onderhandelinge trat met de Staten Generael / versocht hy wel expresselijck / datse de Wapenen tegen den Prins van Oranjen / ende die van Hollandt en Zeelandt soude aennemen/ soeckende alsoo de Provintien met malkanderen oneens te maecken ende in twist te setten: Korts daer nae de Staten Generael / in openbare Oorloge met Don Johan getreden zijnde / sont den Koningh van Spaignien/ den Baron van Selles aen de Generale Staten tot Brussel / die in't openbaer was presenterende onderhandelinge van Vrede / Maer in't secreet arbeydde hy om de principaelste Heeren te corrumperen / en hysonderlijck eenige hoofden van't Leger der Heeren Staten Generael/ leggende doen ter tijt tot Gembloers / 'twelcke hy ock heeft gedaen / waer door ock 't Leger van de Staten door Johan van Oostenrijck in disorder gebracht / ende ter neder geslagen is: Ende alsoo de Heeren Staten Generael ende den Prince van Oranjen/ ende andere principale Heeren / by alle middelen na dese voorseyde nederlage practiseerden om een nieuw Leger wederom te Velt te brengen/ is middelertijt van nieus voorgenomen / de voorseyde handelinge van Vrede door den Baron van Selles voorgeslagen / ende eensdeels begonnen / de welcke tot dien eynde een by-een-komste tot Mechelen versocht hadde: Ende hebben de Heeren Staten van harentweghen derwaerts gheseonden / den Grave van Bossu ende eenige andere Heeren/ Ende is daer klaerlijck bevonden/ dat den voornoemden Baron van Selles niet anders daer mede voor heeft gehadt/ dan eenige van de Hoofden by de Heeren Staten Generael te corrumperen/ ende alsoo d'een tegen d'ander op te hitsen / gelijck't metter daet is gebleecken/ want hy aldaer den Heere van Bours Gouverneur van**

Dit wort met exempelen bewesen.

neur van Mechelen/ aen sijn zijde heeft gekregen / daer upt als
doen het verlies van de selfde Stadt is gevolgt: Tot dien eynde
was mede aengelept de grooote ende seer solemnele Handelinge
tot Keulen / ende heeftmen aldaer te wege gebracht / dat alle de
Walsche Provintien als Artoys/ Henegou/ en Rijssel/ Doway/
Orchiers / mitsgaders veel van de principaelste Heeren / als de
Prelaten/ Abten van S. Geertruyt en Marolles / de Proost van
Baefs/ met Jasper Schetz Heere van Grobbendoncq zijn afge-
vallen: Welcke vier personen beneffens meer andere van de Hee-
ren Staten Generael / tot die onderhandelinge van Vrede ge-
committeert waren / tot de welcke hem daer nae mede voeghde
den Hertogh van Arschot / ende veel andere Heeren ende Edel-
lieden. Ende is de Stadt van 'sHertogen-Bosch daer door
ook verloozen/gelijck ook de Steden van Gent en Brugge met
diergelijcke Onderhandelinge: Overleght nu eens de schade
die onse Landen by dese Onderhandelingé hebben geleden / Na-
mentlijck / dat de selve de eenighste oorsaecken zijn geweest van
alle de groote Oorlogen / die t'sindert de Pacificatie van Gent
hier in Nederland zijn gevallen/ ende dien volgens ook van alle
de miserien ende ellenden daer upt gesproten ende ontstaen / jae
datter nopt Onderhandelinge tusschen ons ende den Koninghis
geweest/ ofte wy hebben of heele Provintien/ principale Steden
of van de voornaemste Heeren en Dienaers daer by verloozen/
ofte anderssints groote schade daer by geleden: Wie en soude niet
schricken als hy daer aen gedenckt / ende daerom ook niet met
goet recht alle Handelinge met den Koning van Spaignien ver-
bloecken ende abandonneren? Want door dit middel machmen
metter waerheyt seggen / dat den Koningh van Spaignien ende
'tHuys van Oostenrijck / in weynigh jaren herwaerts haer by-
kans volkomen meester gemaeckt hebben van geheel Duytsland/
Bohemen/ ende de Nedesarisschc-Creytz / 'twelcke haer anders
soo verde eendracht en trouwigheyt onder de Vorsten had geble-
ven/ met de Wapenen niet mogelijck en hadde geweest.

Hier by nu gestelt wat den Koningh van Spaignien al gedaen
heeft/ gedurende de Vrede-handelinge in den Hage / al waer hy
alle middelen ghesocht heeft om dese Provintien in onderlinghe
twist en tweedracht te setten / presenterende tot dien eynde de
Landen voor vry te verklaren/ ende in toekomende tijden alle fa-
veur en vriëtschap te doen/eñ met deselve in goede corresponden-
tie te leven/ by aldien datse maer afstant dedé van de Paerten op
Indien/ ende de Catholijcke Religie wederom openbare exercti-
tie van Religie toelaten / welcke twee pointen hy hem inbeelde/
dat by eenige Provintien toegestaen soude werden/ als de welcke
soo veel aen die Paerten niet en was gelegen/ofte die soude lieber
de aengeboden presentatie accepteren / ende om Vrede roepen/
ende dat d'andere haer daer tegen soude opposeren/ het welcke

alsulcke scheuringe onder de Provintien soo hy meende soude maken/ dat hy met kleyne moeyte ons geheelijck soude overwinnen ende meester van ons worden/ 'twelcke hy in soo veel Jaren met soo groote onkosten niet en hadde weten door openbare Oorloge te wegen te brengen / gelijck des Eerts-Hertogen Agent Peckius/ wel rondelijck doen ter tijt in Vranckrijck uytgaf/ als ock dede sijn Agent in Engelandt de Heer van Hoboke / seggende: Dat alles maer gedaen was,dat sijn Meester hem vastelick liet voorstaen, dat de Nederlanden door dese groote vryheyt in soo veel confusien soude vallen, dat sijn Meester heur eer daer door tot hem weder soude brengen als mette Oorloge. **Ende of wel door Godes genade dese sijne listige aenslagen zijn gefailleert/ soo heeft hy nochtans/ gedurende dat sijn Gesanten in den Hage op de onderhandelinge van Vrede tracteerde/ soo veel van onse secreten vernomen / dat sijn Agent in Vranckrijck volmondigh verklaert heeft/** Dat sijnen Koningh daer door alsulcke volkomen ende perfecte kennisse van onsen Staet hadde bekomen, dat hy 'tzy in Peys ofte Oorloge,wel haest tot sijn voornemen ende pretentie soude geraecken. **Gelijck ock de Spainiaerden over al / jae selfs tegen sijn Majesteyt van Vranckrijck haer beroemden.** Dat sy by dat Tractaet veel hadden gewonnen, jae meer dan sy oyt gehoopt hadden.

Dewijle dan dit voornemen des Koninghs van Spaignien in de Onderhandelingen / ende onse meenigvuldige ongelucken daer uyt gesproten soo notoir is/ als de Son op den klaren middagh / soo behooren wy ons aen de voorseyde Exempelen en redenen soo te spiegelen/ dat wy in geenderhande maniere met den Vyandt in onderhandelinge van Vrede en behooren te treden/ ja wy dienen sulcken afschrick daer van te hebben/dat wy den naem van Vrede-handelinge niet eens behooren te noemen / ende te spuwen als wy daer van hooren spreecken.

Het Avijs van onse Voorsaten.

Ten elfsten. **Daeromme gelijck als onse Ouders ofte de alderbeste Patriotten/ Regenten ende Voorstandes deser Landen eertijts gedaen hebben / wiens exempel wy ons billick voor oogen dienen te stellen/ laet ons mede soo doen: Deselve hebben voorgaens alle onderhandelinge van Vrede afgeslagen / gelijck alsmen in't Jaer ses-en-tachtigh heeft gesien / als wanneer den Grave van Leycester uyt Hollandt vertreckende/ de Heeren Staten van Onderhandelinge met den Vyandt vermaende of voorsloegh / waer op de Heeren Staten hem voor antwoordt gaven/** Datter niet sorgelicker noch schadelicker voor haren Staet en was, dan het spreecken van Vrede-handel, ende dat sulcx was, een van de oude listen der Spaigniaerts. **De Koninginne Elizabeth van Engelandt hebbende daer nae in't Jaer seven-en-tachtigh de Heeren Staten doen voorhouden/of sy niet van Vrede wilde laten handelen/ eer sy d'een Stadt voor d'ander nae verloozen / seggende dat sy**

seer

seer gaerne daer in wilde een Middelersse wesen/heeft vande Heeren Staten daer op voor antwoordt gekregen: Dat sy noyt en dochten alsulcken last yemandt te geven, dat noch de gelede schaden, noch de verradelicke doodt van den Prince van Orangien, haer niet en konden doen verstellen eenen voet, van't fondament der standtvastigheyt daer sy opgegrondet waren, Nu den honger den Vyandt drong ende 'tgebreck van de Trafique, ende dat Spaignien van sijn Krijgsvolck uytgeput was, soude hy haer gaerne met Vrede-handelinge bedriegen, waer mede hy hen meer schade op eenen dagh soude konnen aendoen, dan sy met sijn Swaert en Lancie in veel Iaren gedaen hadde, Met verklaringe dat eené Vrede-handel haer niet alleen schadelick was, maer selve oock het spreecken daer van: Dat diergelijcke Tractaten geweest hebben de oorsaeck van de doodt lichamelick ende eeuwelick van meer dan hondert duysent persoonen: Dat de openbare schelmerijen en Lant-verraders, niet soo veel en vermogen als dese handelingen doen: Ende dat alsulcke Tractaten waren de Vallen, daer haren Vyand haerlieden socht in te vangen. Ter selver tijt baden de Heeren Staten oock den Koning van Denemercken/ die hem oock onderwonde hadde over de Nederlantsche saecke/ met den Koningh van Spaignien te handelen/ Die Handelinge doch af te breecken, als der Landen bederffenisse zijnde. Dit was d'antwoordt van de Heeren Staten Generael/ die sy met reden overvloedigh wisten te bekleeden: Eñ is niet weynig te achten/ dat haren Staet doen ter tijt nochtans heel sober stondt/zijnde geen kleyne twist in't Landt tusschen de Graven van Lycester ende Hohenlo/ Mitsgaders groote mistrouwen tusschen de Heeren Staten ende de voornoemde Grave van Lycester/ behalven den twist tot Vtrecht/ ende dat Parma woude hadt in gekregen/ dat Stanley Deventer hadt over gelevert/ Oock de Schanse van Zuytphen/ ende Baddon Gelre/ ende dat Sluys by Parma was Belegert en ingenomen.

In't selfde Jaer namentlic in October/als wanneer de Koninginne van Engeland haer Gesanten in den Hage hadde gesonden/ ende door de selve de Heeren Staten liet aensegghen/ dattet beter waer te lapsteren nae Vrede met Spaignien/ dan langer in Oorloge te blijven/ met voorgevinge dat men daer mede soude af-weeren/ de groote gereetschappe van de Armade die den Koningh van Spaignien was maeckende/ gelijck oock den Prince van Parma insgelijcx/daer geheel Europa scheen toe te loopen/Soo hebben nochtans de Staten Generael/ niet tegenstaende alle voor-gevallen swarigheden/ die alle wel rijpelijck wierden over-gewogen/ (waer van de minste niet en was dat haer Majestept geresolveert was met den Koning van Spaignien Vrede te maecken) met een wel geresolveerde stantvastigheyt/ afgesept en wedergesept alle onderhandelinge van Vrede met den Vyandt: Ende hoewel sy seer ernstelijck der Koninginne Gesanten geantwoordt hadden/ soo souden sy daer-en-boven aen haer Majestept twee Gedeputeerden/ omme haer van alle Handelinge te diverteren: Desgelijcx in't Jaer tnegentigh/ heeft den Keyser Rudolphus wederom de Heeren Staten voorslaghen/ om de Vrede-handelinghe tot Keulen/ die in't Jaer acht-en-tseventigh afgebroken was wederom te herhatten/ met groote toesegginge van alle goede voldoeninge/ maer de Generale Staten/ antwoordden ende baden den Keyser/ de moeyte te willen sparen, wel ver-

seeckert zijnde datter maer een geveynsde Vrede gesocht werde. Van gelijcke in't Jaer twee-en-tnegentigh / sont den voornoemde Keyser ander-mael treffelijcke Gesanten / als de Graven van Isenbergh ende vander Lip / benessens meer andere Baronen / Heeren ende Doctoren nae Nederlandt / om de voorseyde Vrede-handelinghe tusschen den Koningh van Spainien ende de Heeren Staten Generael te herbatten / de welcke in December met groote Staet tot Brussel quamen / ende van Parma tot koste des Koninghs aldaer getracteert wierden / Ontbiedende ende verseekerende de Heeren Staten / dat den Koningh meer dan te voren toe-geven soude / Ende gemerckt sy geen antwoordt kregen / sonden sy pemandt van den Haven nae den Hage om de selve te halen / doch de Heeren Staten Generael gaven daer op voor antwoordt / Dat sy niet en verstonden dat van de Spaigniaerts anders aan bedrog gemeynt worde, Dat alle de Handelingen tot noch toe haer niet dan verlies van veel Provintien, Steden, ende Sterckten veroorsaeckt hadde, ende dat haren Staet sulcx niet en konde lijden, dat sy derhalven niet en konden resolveren om met den Koningh van Spaignien in onderhandelinge van Vrede te treden, bedanckende sijn Keyserlicke Majesteyt, ende de Heeren Gesanten voor haer devoir en affectie. Desgelijcx ist gebeurt in May vieren-tnegentigh / als wanneer Ernestus Gouverneur des Koninghs in Nederlandt / aen de Heeren Staten versocht / soo met Brieven als Gesanten / met hen in onderhandelinge van Vrede te treden / met vaste toesegginge niet dan seer goede conditien te sullen bedingen / ende dat het oprechtelijck van den Koningh van Spaignien gemeent wiert / jae dat de humeuren des Spaenschen Raets heel verandert waren / Dat de Heeren Staten daer op hebben geantwoordt / Dat sy 't selve niet en konde gelooven, jae van het tegendeel wel verseeckert waren, ende daeromme in geen onderhandelinge van Vrede gesint waren met den Koning te treden. Ende als in't Jaer vijf-en-tnegentig in Zeelandt / by Prins Maurits hooger gedachten / eenige Gesanten van wegen den Edeldom van d'ander Provintien gheko-men waren / versoeckende met dese Landen in communicatie van Vrede te komen / is het selve wederom plat afgeslagen / ende verklaerde sijn Excellentie: Dat de Heeren Staten nimmermeer van meeninghe waren, met den Koning van Spaignien in onderhandelinge van Vrede te treden: In't Jaer seven-en-tnegentig ist geschiet / dat den Koning van Poolen een Gesant aen de Heeren Staten General afgesonden heeft / ten eynde sy souden willen verstaen tot een Vrede-handelinge met Spaignien / met veel schoone beloften / Maer de selve heeft gelijcke antwoordt bekomen als de voorgaende: Ende in't selfde Jaer / de Heeren Staten verstaen hebbende / van een treffelijcke / notabele en groote Legatie die van weghen 't Rijcke / ende Roomscher Keyserlijcke Majesteyt / volgende 't leste Rijx afscheyt soude gesonden worden / ende sy beduchtende waren dat de selve met haer groote aensienelijcke authoriteyt / hunliede eenen Vrede sonde willen over den hals dringen / soo hebben de Heeren Staten Generael die voors. besendinge / met Brieven en goede beleefthey t soecken af te weeren: Doch niet tegenstaende / haer gesonden Brieven isser een Gesante van de Keyser in 's Graven-Hage gekomen / vertoonende datter so van wegen Keyserlijcke

Majesteyt

Majesteyt / als van weghen des Rijcxstenden verordonneert was / een groote Legaetschap aen de Vereenighde Nederlanden / ende overleverde tot dien eynde Brieven / soo van sijn Majesteyt / als veel van de voornaemste van Duytschlandt / alle staende daer op / om in communicatie van Vrede met den Koningh van Spaignien te treden: Waer op de Heeren Staten met Brieven aen den Keyser als de voornoemde Vorsten verklaerde / Dat sy de legatie tot den Vrede-handel met den Koningh van Spaignien voor dese Landen onnoodigh, ondienstigh ende bedenckelick vinden, als op bedrogh van de zijde van Spaignien gefondeert, ende daeromme niet van meeninge waren in handelinge van Vrede met den Koningh van Spaignien te treden: Gelijck de Heeren Staten Generael in't selfde Jaer / diergelijcke antwoordt gegeven hebben aen de Gesante van den Koningh van Denemercken / die tot dien eynde van synen Heere aen haer was gesonden: Als mede aen de Koninginne van Engelandt in't Jaer acht-en-tnegentigh / niet tegenstaende den Koningh van Vranckrijck met den Koningh van Spaignien Vrede maeckte / ende dat de Koninginne al mede daer nae begost te lupsteren: Gelijck oock in't selfde Jaer alsulcke antwoordt gegeven is / eenen die van wegen den Ertz-Hertoge de Heeren Staten Generael de Vredehandelinge quam aenbieden / met speciale verklaringe dat den Koningh van Spaignien / ende de Vorstelijcke Cardinael in alle maniere nu wilde Vrede maecken / by wat middel het oock mochte wesen / ende de Heeren Staten alle contentement te sullen geven: Ende als Keyserlijcke Majesteyt in't Jaer negen en-tnegentigh wederom gesint was / een seer treffelijcke ende aensienlijcke Legatie af te senden / om de Heeren Staten tot een Vrede-handelinge met de Ertz-Hertoge Albertus ende d'Infante van Spaignien te bewegen / ende dat de selve al om paspoort aen de Heeren Staten geschreven hadde / Soo hebben de Heeren Staten Generael daer op geschreven: Dat sy niet van meeninge waren in onderhandelinge van Vrede te treden, al wel verseeckert zijnde dat de selve maer soude strecken tot een atrape, omme onder de selve Vrede-handelinghe haer te bedriegen: Gelijck sy oock anno hondert en vijf het selfde / ende tot andere tijden meer hebben gedaen / alhier te langh te verhalen.

Wt alle 'twelcke dan klaerlijck is af te nemen / dat wy in geenderhande maniere met den Vyandt in eenige onderhandelinge van Vrede dienen te treden / om dat suler by onse Ouders / ende soo van tijt tot tijt van de beste Regenten oock soo verstaen is geweest. Ende ick soude tot meerder bevestinge van dit mijn seggen / wel het particulier gevoelen des Heeren Prince van Oranjen Wilhelmi en Mauritij / ende andere treffelijcke Mannen konnen by brengen / maer 'tselfde dunckt my niet noodigh te zijn / om dat al de Werrelt dat genoeghsaem bekent is.

Ten twaelfsten. Doch laet ons dese Saecke noch wat naerder examineren: De Onderhandelinge soude immers moeten strecken / ofte om een eeuwige Paps / ofte om een Trêves voor eenige Jaren met den Koningh van Spaignien te maecken: Nu soo ist met ons ende den Koningh soo gelegen / dat wy in eeuwigheyt met hem geen Vrede noch Trêves kon-

nen / noch mogen maecken / gelijck als in't tweede en derde Deel hier nae klaerlijck ende naecktelijck sal aengewesen werden / soo ist derhalven onnoodigh met hem ter saecke van dien in Onderhandelinge te treden.

Hier op soude my nu yemandt mogen vragen / of dan geensints practicabel is in Onderhandelinge met malkanderen te komen / om te sien ofmen dese langdurige Oorloge aen weder-zijde ter neder konde leggen? ende of wy dien volgens in een Veensche Oorloge met de Komeynen zijn geraeckt / die in geenderhande maniere konde ter neder gelept werden? Eñ of ick wel weet dat sulx strijt tegen de Godlicke en Christelicke Wetten die ons soo hoog gerecommandeert zijn? Eyntlijck eñ ten laetsten of ic wel weet/ dat de Heeren Staten Generael eñ Prins Maurits voor desen meenigmael gepresenteert hebben/ in onderhandelinge van Vrede te komen? eñ datse oock wel apparentie sagen om Vrede te maken. Die Antwoorde ick: 't Is waer dat de Heeren Staten Generael ende mijn Heer de Prince van Orangien Mauritius/ sulx wel gepresenteert hebben/ Maer mẽ moet wetẽ in wat manieren/ Namentlijc wel met de Staten der Landen/ Maer geensins met den Koning/ gelijck sulcx den voorseyde Prince in't Jaer 95. aen d'afgesonden van d'Edeldom van d'andere Nederlanden/ tot Middelborg voor antwoort heeft gegeven/ met speciale vklaringe/ so de Heeren Staten onder dẽ Konig geseten/ wilde in Vrede-handelinge ter goeder trouwe komen/ de Geunieerde warẽ bereyt d'Oorloge in vrede en vrientschap te vanderen/ mits haer Resolutie schriftelijck over-sendende over vier Articulen diese soude moetẽ resolverẽ aen te gaen/ eermen soude beginnẽ te tracteren. De Articulen waren als volgt. I. Dat sy voor al uyt haer Landen soude moeten doen trecken/ alle Vreemdelingen eñ Soldaten/ eñ haer stellen in alsulcke Vryheyt/ dat sy tracteren mochten sonder den Koning/ eñ datse de Gedeputeerde van beyde de Staten vande Provintien die tractere wilden/ mosten doen committeren/ ook sonder den Koningh / metten welcken de Staten Generael dan sullen doen handelen. II. Datmen in de Religie niet en wilt vanderen/ maer dat die sal blijven ter dispositie van de Staten van elck Provintie / sonder dat andere haer des sullen hebben te bemoeyen: III. Dat de Provintien die met de voorñ. soude willen tracteren neffens andere Conditien/ mede soude moeten gesint zijn te tractere met de Koningen van Vranckrijck eñ Engeland / eñ aen te nemen tot laste van't geheel Corpus van de Staten Generael/ alle de schuldẽ daer inne de Vereenigde Nederlanden geraeckt zijn/ om haer selven in Vryheyt te stellen. IV. Den Heyt gemaeckt zijnde op die en andere Conditien / presenteren de Vereenigde Nederlanden alle haer macht aen te wenden/ om die andere Provintien in haer Vryheyt te helpen beschermen / tegen een pgelijcke diese soude willen molesteren/ verhoyten of saecken te dismembreren.

Gelijck ook de Heeren Staten Generael voor haer Gedeputeerde in't Jaer sestien hondert/ aen de Commissarisen van de Staten van d'andere Provintien hebben vklaert: Dat sy geensints gesint en waren in eenige Vrede-handelinge metre Spaigniaerden, Spaens-gesinde ofte adherenten te treden, ten ware dat de Heeren Staten Generael met hen de Wapenẽ wilde aennemen, om de Vreemde uyt de Landen te drijven, ende als dan soudemen wel middel vinden de

Provin-

Provintien te vereenigen, ende die wederom in haer ouden Staet te brengen.

Van dese goede meeninge hebben de Heeren Staten Generael altijt geweest / ende tot verschepde reysen die van d'andere Provintien met hare Brieven sulck laten weten/jae wel ernstelijck haer de onderhandelinge van Vrede aengeboden / doch met speciale vermaninge datse de Ertz-Hertoge nae Spaignien soude senden / ende de vreemde Natien haer quijt maken/ met vaste toesegginge haer dan voorts in alles goet contentement te sullen geven / gelijck onder anderen te sien is by hare Brieven van den 7. Junij sesthien-hondert ende twee.

Eñ of my hier op yemant wilde vragen/ of de Staten van de Vereenigde Nederlanden sulx wel met goeder conscientie soude konnē doen?gemerct datse met Eede aendē Koning van Spaignien eñ de Infante gebondē zijn/ en of dien volgens sy niet en soude committeren Crimen lesæ Majestatis? Die antwoort ick: Dat sy 't selve met goeder conscientie mogen doen. I. In't regard dat sy van harē eed zijn ontslagen/ eñ van alle plicht des gedienstigheyt achter-volgende/ den eed des Konings en Hertogs / die sulck wel expresselijc mede brengt/als hy de Wettē en Privilegien der Landen ('twelck genoegsaem openbaer is dat hy doet/eñ niet nodig te bewijsen) soect onder de voet te treden: Jae de Staten van de Landen sijn sulck schuldig te doen/ want sy voor God eñ de Menschen gesworen hebben de Vryheyt ende de Privilegien der Landen te vōdedigen eñ te hanthaven/tegen eenen ygelijck die de selve eñ 'tganssche Lant eenigsins soude willē vkorten: Doet nu hier by hoe lang datse daer in met den Koning en Hertog gesimuleert eñ door de vingeren gesien hebben/wat elenden/jammer/distructie/desolatie/ eñ miserie de Landen dese vijftig of tsestig Jaren hebben geleden/ soo en behoorden sy achter-volgende haren eet niet langer te wachten / eñ de Landen te helpen. II. Doch by aldien dat sy noch swarigheyt soudē maken om den Koning van Spaignien te verwerpen/ gelijck de Geunieerde Landen gedaen hebben/ so konnen sy evenwel den Landē vlossen van dese jammerlijcke eñ droevige Oorloge/ mits datse selfs de Regieringe in handē nemen/ eñ met ons accorderen gelijck eertijts/namentlick in't Jaer 76. geschiet is: Doen waren de Landen verlost/ hadmen by dat accoort gebleven: Ende konnen dan die van d'andere Provintien so sy willen/ den Naem des Konings gebruycken/doch de Landen also regeren als sy neffens ons dat geradē sullen vinden/eben gelijcmen dat gepractiseert heeft na de Pacificatie van Gent: Wat de Religie/ Domeynen des Konings/ Gouverneurs van de particuliere Provitien eñ diergelijcke saken aengaet/ daer in souden sy mogen disponeren/ soo eñ gelijck als sy dat geraden sullen vinden/ sonder dat wy ons dies aengaende haer eenigsints sullen hinderen of soecken te beletten.

Men soude hier op mogen vragen/hoement dan maecken soude met den Koning van Spaignien/ Die antwoorde ick: Datmen de selve dan ock soude konnen presenterē met ons/ofte de gesamentlijcke Nederlandē Pays te maken/gelijck als hy gedaen heeft met andere Potentaten/met conditie/ dat daer hy ons sijne Landen en Havens open dede/ eñ onbekommert liet negotieren / datmen aldaer goede Vrede met malkanderen onderhouden soudē/ gelijc als in alle sijne Spaensche/ Italiaensche eñ Canarische Landen/

den/ Eñ wat sijne Oost eñ West-Indische Landen aengaet/ so hy ons dan daer niet en soude willē laten negotierē eñ trafiqueren/dat daer d'Oorloge soude continueren/ Eñ dē Koning soude ons dan oot goede en vaste borge moeten geven/ dat hy onse Onderdanen in sijne Spaensche eñ Canarische Landen niet en sal vhorten/ eñ dat hy ooch alle de selve goet en kort Recht sal administreren/ eñ dat hy specialijc daer voorzen vbinden sal alle sijn Domeynen eñ inkomstē in de Landē van Brabandt/Lutsenborg/ Vlaenderen/ Artois/ Henegou/ Namen etc. om alle de genoemde schade daer aē te mogen vinden. Eñ soude ick dan mede van die opinie zijn/ dat dē Koning de West-Indische Compagnie in sijne voorseyde Indische Landē, op sekere eerlijcke en billijcke Conditien soude moeten toelatē te negotieren/ ofte dat wy met alle onse macht de geseyde Compagnie in d'Oorloge tegē den Koning in die Landē soudē assisteren. Eñ oft gebeurde dat dē Koning met de gesamentlijcke Nederlanden op redelijcke Conditien niet en wilde accorderen of Pays makē/ so soude de selve met hem in d'Oorloge blijven/Doch ic ben van die meeninge dat hy dan niet seer graeg daer nae en sal zijn / maer dadelijck met de Nederlanden Pays en Vrede sal soecken te maecken.

Niemant soude mijn wijders mogen vragen / ofmen met de Staten van d'andere Provintien niet en soude mogen handelen en tracteren / upt den Naem eñ als Procuratie hebbende van den Koning van Spaignien / gemerct sy meermalen verklaert hebben: Dat sy eeu Prins haddē sonder wien sy niet en begeeren te doen. Die antwoorde ick/ Neen: Want dat is in effecte niet anders als met den Koning van Spaignië selfs/ dat wy altijt afgeslagen hebben/gelijc hier voorzen is beweesen: Wie en weet niet dat dē Koning van Spaignien alle goede en vromen Patriotten ginder upt de Regieringe hout/ eñ niemant daer in en stelt als die gesworen vyanden van de Nederlantsche Vryheyt/ Privilegien eñ Jesuits zijn? Dien volgens soo hebben wy van alle die selve niet veel goets tot welvaert van de gemeene Nederlandē te vhopen/maer veel meer/dat sy in d'Onderhandelinge niet anders betrachten sullen/dan 'tgene tot voordeel van den Koning van Spaignien is strechende/ als zijnde alle te mael gespangioliseerde Nederlanders / die thienmael slimmer zijn als Spaigniaerts selve. De experientie van alle de Handelingen hier voortijts gehouden/ soo met ons/ Engelant als Vranckrijck geven daer van klare getuygenissen. Dat was ooch de oorsake dat de Grave van Fuentes so weynig swarigheit maechte/om niet dan voor Gecommitteerde van Staten met ons in't Jaer 95. in Communicatie te treden. Welverstaende (sept hy) dat de Ghedeputeerde alleen van hem soude verkooren worden, ende alleen van hem haer bevel ende instructie halen, sonder te mogen een enckel tittelken afgaen, of daer buyten treden, ende voorts in voorvallende questien alleen van hem yorder bevel te moeten halen. Dewijle wy dan altijt tegen dese maniere van Onderhandelinge zijn geweest / ende dat daer upt niet goets voor ons ende de gemeene Nederlanden is te halen/ gelijck hier voorzen is aengewesen / soo ist ons dien volgende alderbest in geen Onderhandelinge met den Vyandt te treden.

Eynde des eersten Deels.
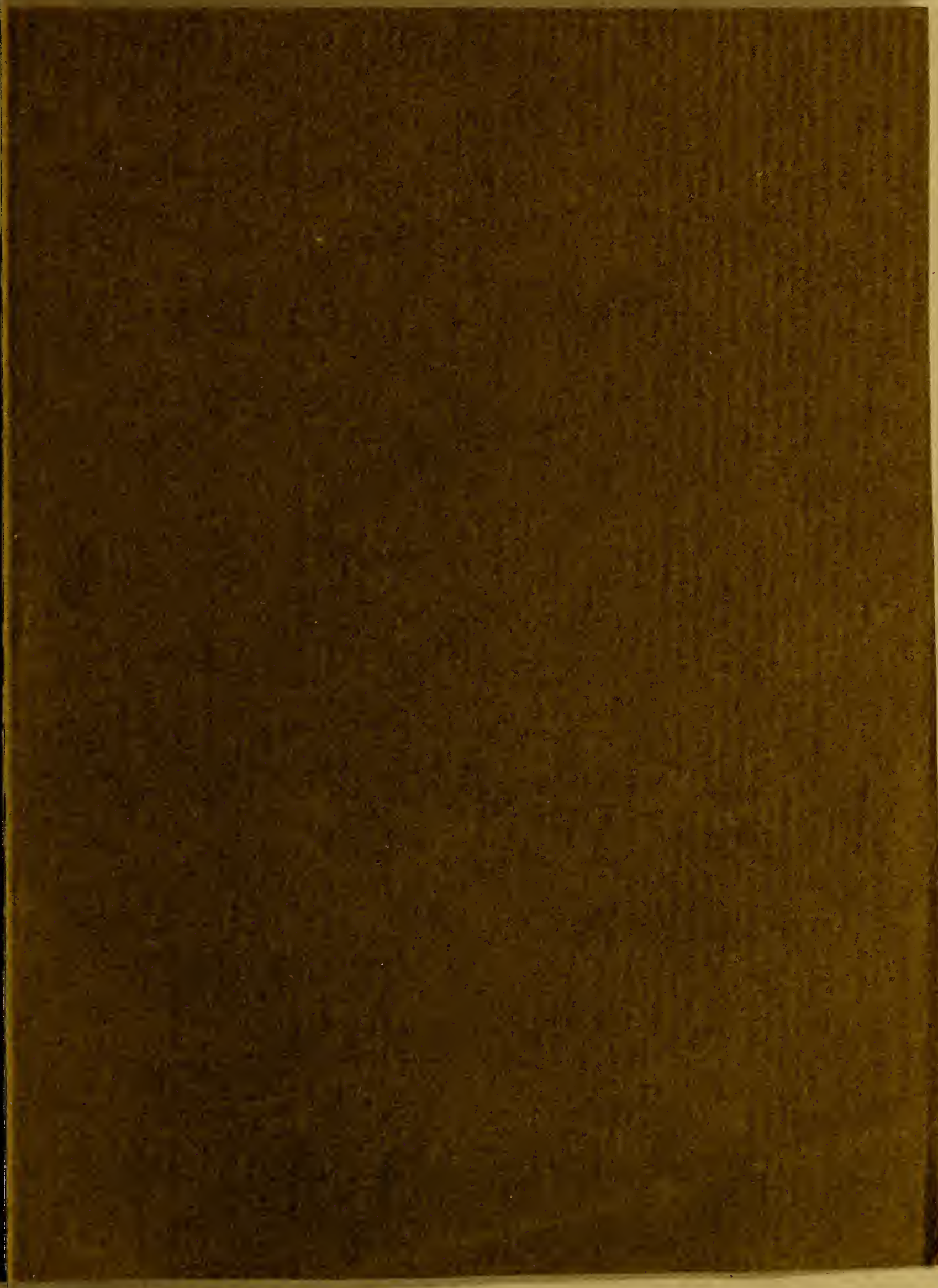
laer
de
ke
Vi
ler
lar
d'a
der
Tr
in
is
wo
wy
de
oo
twa
en
Ra
de
on
wo